

**BERRESKURATZE, ERALDAKETA ETA
ERRESILIENTZIA PLANA GAUZATZEKO
ESKATZEN DIREN IRUZURRAREN AURKAKO,
INTERES-GATAZKAKO, FINANTZAKETA
BIKOITZEKO ETA ESTATU-LAGUNTZETAKO
ETA INGURUMEN-KALTE EZ-NABARMENEKO
BALDINTZAK BETETZEKO NEURRIEN PLANA**

AURKIBIDEA

IRUZURRAREN ETA USTELKERIAREN AURKAKO POLITIKA ONARTZEA

DURANGOKO UDALAREN IRUZURRAREN ETA USTELKERIAREN AURKAKO ADIERAZPEN INSTITUZIONALA

DURANGOKO UDALAREN IRUZURRAREN AURKAKO NEURRIEN PLANA

I. SARRERA

II. DEFINIZIO, HELBURU ETA APLIKAZIO-EREMUA

1. Iruzurraren, ustelkeriaren, interes-gatazkaren eta irregulartasunaren definizioak.
 - 1.1. Iruzurra
 - 1.2. Ustelekeria aktiboa**
 - 1.3. Ustelkeria pasiboa**
 - 1.4. Interes-gatazka**
 - 1.5. Irregulartasuna**
2. Helburuak
3. Aplikazio-eremua
4. Jarduera-esparrua

III. IRUZURRAREN ETA USTELKERIAREN AURKAKO TRESNAK ETA PROZESUAK

1. Testuingurua
2. Prebentzio-tresnak
 - 2.1. Iruzurraren aurkako borrokarako adierazpen instituzionala
 - 2.2. Iruzurraren aurkako konpromisoa laguntzen jakinarazpenetan
 - 2.3. Iruzurraren aurkako batzordea.
 - 2.3.1. Osaketa
 - 2.3.2. Batzordearen betekizunak
 - 2.3.3. Erregimena eta funtzionamendua
 - 2.4. Arriskuaren eraginaren eta probabilitatearen hasierako ebaluazioa
 - 2.5 Kode etikoa eta jokabide-kodea
 - 2.6. Prestakuntza eta sentsibilizazioa
 - 2.7. Datuak egiaztatzea eta gurutzatzea
3. Detekzio-tresnak
 - 3.1. Barne kontroleko sistema
 - 3.2. Komunikazio-sistema. Salaketa-postontzia
 - 3.3. Adierazleen katalogoa (bandera gorriak)
 - 3.4. Faltsututako dokumentuak detektatzea
4. Zuzenketa-eta jazarpen-prozesuak

IV. INTERES-GATAZKAK SAIHESTEKO PROZESUAK ETA TRESNAK

1. Testuingurua
2. Prebentzio eta detekzio tresnak
 - 2.1. Interes-gatazken modalitateei buruzko informazioa ematea inplikaturako alderdiei
 - 2.2. Interes-gatazkarik ezaren adierazpena (IGEA)
 - 2.3. Interes-gatazka posiblearen prebentzioari, detekzioari eta kudeaketari buruzko dokumentua
 - 2.4. Datuak egiaztatzea eta gurutzatzea
 - 2.5. Adierazleen katalogoa (bandera gorriak)
3. Zuzenketa-tresnak
 - 3.1. Ex post egiaztapen-kontrolak
 - 3.2. Komunikazio-sistema
 - 3.3. Jarduera berrikustea, geldiaraztea eta/edo etetea

V. ESTATU-LAGUNTZAK ETA FINANTZAKETA BIKOITZA SAIHESTEKO PROZESUAK ETA TRESNAK

1. Testuingurua
2. Prozesuak eta tresnak
 - 2.1. Autoebaluazioa
 - 2.2. Kudeaketa-adierazpena ordainketa-eskaeran
 - 2.3. Barne-kudeaketa eta -kontrola

VI. INGURUMEN-INPAKTU NEGATIBO NABARMENIK GERTATZEN EZ DELA BERMATZEKO PROZESUAK ETA TRESNAK

1. Testuingurua
2. Ingurumen-kalte nabarmenik eragiten ez dela bermatzeko prozesua (DNSH).

VII. PLANAREN JARRAIPENA ETA EBALUAZIOA EGITEKO JARRAIBIDEAK

1. Jarraipena eta ebaluazioa
2. Prozedurak eguneratzea
3. Eguneraketak eta aldaketak komunikatzea eta zabaltzea

ERANSKINAK

I. ERANSKINA: ARRISKUAREN ERAGINA, PROBABILITATEA ETA EBALUAZIOA

II-A ERANSKINA: ENPLEGATU PUBLIKOEN JOKABIDE-KODEA

II-B ERANSKINA: DURANGOKO UDALEKO TOKIKO POLITIKAREN KALITATE INSTITUZIONALERAKO KONPROMISO, JOKABIDE ETA GOBERNU ONERAKO KODEA

I. DURANGOKO UDALEKO TOKIKO POLITIKAN JARDUERA PUBLIKOAK EGITEKO JOKABIDE KODEA

JOKABIDE KODEAREN HELBURUAK

TOKIKO ORDEZKARIA DEN KARGU PUBLIKOAREN JOKABIDEAREN OINARRIAK

TOKIKO ORDEZKARIA DEN KARGU PUBLIKOAK BETE BEHARREKO JOKABIDEKO ESTANDARRAK

1. Betebehar orokorrak
2. Dagozkion erantzukizun publikoak baliatzea
3. Interesen arteko gatazkak
4. Opariak eta (egon daitezkeen) onurak
5. Tokiko ordezkaria den kargu publikoak beste kargu edo enplegatu publiko batzuekin edota herritarrekin duen harremana
6. Gardentasuna: informaziorako sarbidea

II. GOBERNU ONERAKO OINARRIAK

GOBERNU ONERAKO OINARRIAK TOKIKO ORDEZKARITZA DUEN KARGU PUBLIKOAREN JARDUERAN

GOBERNU ONERAKO OINARRIAK, PRESTAZIO ETA BALIABIDE PUBLIKOAK KUDEATZEARI BEGIRA

III. TOKIKO ORDEZKARIAK DIREN KARGU PUBLIKOEN ERANTZUKIZUNAK ETA KONPROMISOAK, DURANGOKO UDALETAN KALITATE INSTITUZIONALEKO POLITIKA ABIARAZTEKO

DURANGO UDALEKO GOBERNU-TALDEETAKO KIDEEK BEREN GAIN HARTZEN DITUZTEN KONPROMISOAK ETA ERANTZUKIZUNAK

DURANGOKO UDALEKO OPOSIZIOKO ALDERDIETAKO KIDEEK BEREN GAIN HARTZEN DITUZTEN KONPROMISOAK ETA ERANTZUKIZUNAK

III. ERANSKINA: ADIERAZLEEN KATALOGOA (BANDERA GORRIAK)

1. IRUZURRA KONTRATUETAN ETA KONTRATAZIO PUBLIKOETAN

- 1.1. Ustelkeria, eroskeriak eta legez kanpoko komisioak***
- 1.2. Interes-gatazka***
- 1.3. Lizitatzailerik baten aldeko zehaztapenak eta baldintza-agiriak***
- 1.4. Kolusio-lizitazioak***
- 1.5. Datuen filtrazioa***
- 1.6. Aurkeztutako eskaintzak manipulatzeko***
- 1.7. Gastuaren zatikapena***
- 1.8. Kontratuaren nahasketa***
- 1.9. Kostuak bidegabe igotzea***
- 1.10. Prezioak modu desegokian finkatzea***
- 1.11. Kontratuaren zehaztapenak ez betetzea***
- 1.12. Faktura faltsuak, puztuak edo bikoiztuak***
- 1.13. Zerbitzu mamuen emaileak***
- 1.14. Produktuak ordezkatzeko***

2. IRUZURRA DIRU-LAGUNTZETAN EDO LAGUNTZETAN

- 2.1.** Ustelkeria, eroskeriak eta legez kanpoko komisiok
- 2.2.** Interes-gatazka
- 2.3.** Hitzartutako zehaztapenak
- 2.4.** Datuen filtrazioa
- 2.5.** Aurkeztutako eskaintzak manipulatzeko
- 2.6.** Gehigarritasun-printzipioa ez betetzea
- 2.7.** Kostuak bidegabe igotzea
- 2.8.** Prezioak modu desegokian finkatzea
- 2.9.** Oinarrien zehaztapenak ez betetzea
- 2.10.** Faktura faltsuak, puztuak edo bikoiztuak
- 2.11.** Konkurrentzia mugatzea
- 2.12.** Auditoria-aztarna galtzea

3. FALTSUTUTAKO DOKUMENTUAK DETEKTATZEA

- 3.1.** Dokumentuen formatua
- 3.2.** Dokumentuen edukia
- 3.3.** Dokumentuen xehetasunak
- 3.4.** Dokumentazioaren eta eskuragarri dagoen informazioaren arteko koherentzia eza.

IV. ERANSKINA: INTERES-GATAZKARIK EZAREN ADIERAZPENA (IGEA)

V. ERANSKINA: INTERES-GATAZKA POSIBLEA PREBENITZEKO, DETEKTATZEKO ETA KUDEATZEKO DOKUMENTUA

VI. ERANSKINA: ESTATU LAGUNTZEN ERREGIMENAREN BATERAGARRITASUNERAKO ETA FINANTZAKETA BIKOITZA SAIHESTEKO TESTA

Interes-gatazkaren, iruzurraren eta ustelkeriaren prebentzioaren testa (II.B.6 OM Kudeaketa Eranskina)
Interes-gatazkaren, iruzurraren eta ustelkeriaren prebentzioaren testa (III.D OM Kudeaketa Eranskina)

VII. ERANSKINA: ORDAINKETA-ESKABIDEKO KUDEAKETA-AITORPENA

VIII. ERANSKINA: KALTE NABARMENIK EZ ERAGITEKO PRINTZPIOAREN AUTOEBALUAZIOA – DNSH

TERMINOEN GLOSARIOA ETA DEFINIZIO NAGUSIAK

DURANGO
Udala • Ayuntamiento

IRUZURRAREN ETA USTELKERIAREN AURKAKO POLITIKA ONARTZEA

DURANGOKO UDALAREN IRUZURRAREN ETA USTELKERIAREN AURKAKO ADIERAZPEN INSTITUZIONALA

2020ko uztailaren 21ean, Europako Kontseiluak "NextGeneration EU" (EBko hurrengo belaunaldia) izeneko aparteko tresna bat adostu zuen, 750.000 milioi eurokoa, aldi baterako, COVID-19ak eragindako pandemiaren ondorio ekonomiko eta sozialei aurre egiteko, estatu kideekin koordinatutako erantzun europarra bermatuz.

NextGeneration EUren barruan bolumen handieneko tresnetako bat Berreskuratze eta Erresilientziarako Mekanismoa da (BEM), 672.500 milioi eurokoa. BEMen helburuak garatzeko funtsezko atal gisa, irailaren 30ean BOEn irailaren 29ko HFP/1030/2021 Agindua argitaratu zen. Horren bidez, Berreskuratze, Eraldatze eta Erresilientzia Plana (BEEP) egituratu da. Plan horren arabera, administrazio publikoek hainbat neurri hartu behar dituzte, besteak beste, kudeaketa-prozedurak eta kontrol-eredua egokitzea, haien konfigurazioarekin batera. Horrez gain, planean aurreikusitako neurrien barruan (eraldaketa/inbertsioak) dauden proiektuak eta azpi-proiektuak definitu, planifikatu, gauzatu, jarraitu eta kontrolatzera bideratutako kudeaketa zehaztu behar dute.

Bestalde, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2021eko otsailaren 12ko 241/2021 (EB) Araudiaren 22. artikulua zenbait betebeharrak ezartzen dizkio Espainiako Estatuari, EBren finantza-interesak babeste aldera. Horretarako, iruzurraren aurkako neurrien plan bat egituratzeko betebeharrak ezartzen dio, EBren finantza-interesak babesteko helburuarekin.

Betebeharrak hori erdieste aldera, Aginduen 6. artikuluan ("iruzurra, ustelkeria eta interes-gatazkak saihesteko, detektatzeko eta zuzentzeko mekanismoak indartzea"), BEEP neurriak betearazten parte hartzen duten erakunde erabakitzaile edo betearazle guztiek Iruzuraren Aurkako Neurrien Plan bat eduki beharko dute. Horren helburua da bermatzea eta aitortzea, dagokion jardura-eremuan, dagozkien funtsak aplikatu beharreko arauen arabera erabili direla, bereziki, iruzurra eta ustelkeria prebenitzeari, hautemateari eta zuzentzeari dagokienez.

"Iruzur" terminoak engainua erabiltzea esan nahi du, irabazi pertsonalak lortzeko erakunde publiko bati lotutako pertsonarentzat edo hirugarren batentzat, edo galerak beste pertsona batentzat. "Ustelkeria" irabazi pertsonalak lortzeko botere-abusua da. "Interes-gatazka" dago pertsona baten eginkizunak modu inpartzialean eta objektiboan betetzeko arriskuan dagoenean, familiarekin, kidetasun politiko edo nazionalekin, interes ekonomikoekin edo EBko funts-eskatzaille batekin adibidez, partekatutako beste edozein interes-motarekin zerikusia duten arrazoiengatik. Iruzurrak, ustelkeriak eta interes-gatazkako kasuen kudeaketa txarrak ondorio finantzarioak izateaz gain, kalte larria egiten diote baliabide publikoei eta, beraz, EBko funtsak eraginkortasunez eta efizientziaz kudeatzeko ardura duen erakundearen ospeari.

Durango Udalak iruzurraren eta ustelkeriaren aurka dagoela adierazi du erabat, eta kalitate juridiko, etiko eta moral handia mantentzeko konpromisoa hartu du, bai eta osotasun, inpartzialtasun, gardentasun eta zintzotasun printzipioen arabera jokatzeko ere. Gainera, bere eginkizunak betetzean iruzurraren eta ustelkeriaren aurka borrokatzeko konpromisoa berretsi du, eta interes-gatazkak goiz eta behar bezala kudeatzeko asmoa adierazi du.

Udalak iruzurraren aurkako politika bat onartu du, edozein iruzur-jardueratarako disuasio-efektua izango duen betetze-kultura sustatzeko, eta, horrela, jardura horiek modu proportzionatuan, eraginkorrean, egokian eta denboran zehar egokituz prebenitu, detektatu, zuzendu eta jazarri ahal izateko.

Horrez gain, Durango Udalak konpromisoa hartzen du kudeaketa-prozedurak eta kontrol-eredu bat ezartzeko, EBko funtsak lortzeko eta bideratzeko espedienteen estandar etiko onenekin bat datorren izapidetze eraginkorra ziurtatzeko, BEEP planean aurreikusitako helburuak bete ditzan. Horren ondorioz, Udalak Iruzuraren aurkako Neurrien Plana onartzen du.

Udalak barneko jakinarazpen-kanalen bidez antzeman daitezkeen irregulartasunak edo iruzurraren eta ustelkeriaren susmoak salatuko ditu, eta Iruzuraren Aurkako Koordinazio Zerbitzu Nazionalarekin eta gainerako agintari eta erakunde publikoekin, Estatuko segurtasun-kidegoekin, autonomikoekin edo foralekin lankidetzan arituko da une oro.

DURANGO
Udala • Ayuntamiento

DURANGOKO UDALAREN IRUZURRAREN AURKAKO NEURRIEN PLANA

I. SARRERA

Dokumentu honek Eusko Jaurlaritzaren Neurrien Plana jasotzen ditu, dagoeneko ezarrita dituzten iruzurraren aurkako, interes-gatazkako, finantzaketa bikoitzeko eta estatulaguntzetako eta ingurumen-kalte ez-nabarmeneko baldintzak indartzeko, osatzeko eta/edo doitzeko, baita Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoen (BEM) Europako funtsek finantzatutako jarduerak kudeatzen dituzten erakunde guztiei eskatzen zaien estatuko eta Europako araudiaren eskakizunei egokitzeko ere.

Batasunaren araudiak ezartzen duen bezala, Wstatu kideek, BEMren esparruan funtsen onuradun edo mailegu-hartzaile diren aldetik (Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2021/241 EB Araudia, 2021eko otsailaren 12koa, Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoa ezartzen duena), Batasunaren finantza-interesak babesteko neurri egoki guztiak hartuko dituzte, bai eta Mekanismoak finantzatutako neurriekin lotutako funtsen erabilera Batasuneko eta tokiko Zuzenbide aplikagarria egokitzen dela zaintzeko, bereziki iruzurra, ustelkeria eta interes-gatazkak prebenitu, detektatu eta zuzentzeari dagokionez, bai eta ordaindutako edo oker erabilitako zenbatekoak berreskuratzeko kontrol-sistema eraginkor eta efiziente bat ezartzeko exijentziari dagokionez ere. Halaber, printzipio horizontal gisa ezartzen da Mekanismoak "ingurumen-kalte nabarmenik ez eragiteko" printzipioa errespetatzen duten neurriak baino ez dituela babestuko.

Horretan oinarrituta, Ogasun eta Funtzio Publikoko Ministerioak HFP/1030/2021 Agindua onartu du, irailaren 29koa. zeinak Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana kudeatzeko sistema eratu duen (aurrerantzean, OHFP 1030/2021). Agindu horretan, Europako Erkidegoko araudiak BEEP betearazteko ezarritako eskakizunak modu koordinatuan betetzen direla bermatzeko jarraibideak ezartzen dira. Jarraibide horien artean daude, alde batetik, ustelkeria eta interes-gatazkak prebenitzeko, detektatzeko eta zuzentzeko mekanismoak indartzea, eta, bestetik, ingurumenean eragin negatibo nabarmenak izan ditzaketen arriskuen azterketa (Do No Significant Harm DNSH), hasierako ebaluazioaren jarraipena eta emaitzen egiaztapena egitea.

HFP/1030/2021 Aginduak 5. eta 6. artikuluetan garatzen ditu printzipio horiek:

- 5. artikulua arabera, Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Planean jasotako erreformak eta inbertsioak gauzatzeko neurriek ez diete kalte esanguratsurik (DNSH) eragingo definitutako sei ingurumen-helburuei.
- 6. artikulua arabera, "BEEPren neurriak betearazten parte hartzen duen erakunde erabakitzaile edo betearazle orok iruzurraren aurkako neurrien Plan bat izan beharko du, dagokion jardueraren eremuan dagozkion funtsak aplikatu beharreko arauen arabera erabili direla bermatu eta adierazi ahal izateko, bereziki iruzurra, ustelkeria eta interes-gatazkak prebenitu, detektatu eta zuzentzeari dagokionez".

Plan hau egiteko hurrengo dokumentua hartu da kontuan: "Iruzurraren, ustelkeriaren eta interes-gatazkak prebenitzeko, detektatzeko eta zuzentzeko mekanismoak Indartzeko Orientabideak, Berreskuratze, Transformazio eta Erresilientzia Plana kudeatzeko sistema eratzen duen irailaren 29ko HFP 1030/2021 Aginduaren 6. artikuluan aipatzen direnak", Ogasun eta Funtzio Publikoko Ministerioak Europako Funtzen Idazkaritza Nagusiak egindako eta 2022ko urtarrilaren 24an argitaratutako dokumentua.

II. DEFINIZIO, HELBURU ETA APLIKAZIO-EREMUA

1. Iruzurraren, ustelkeriaren, interes-gatazkaren eta irregulartasunaren definizioak.

Europar Batasunaren finantza-interesei eragiten dien iruzurraren aurkako borrokari buruzko 2017/1371 (EB) Zuzentarauarekin (PIF Zuzentaraua) eta Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2018ko uztailaren 18ko 2018/1046 (EB, Euratom) Erregelamenduarekin —Europar Batasunaren aurrekontu orokorrari aplikatu dakizkiokeen finantza-arauei buruzkoarekin (EBren Finantza Erregelamendua)— bat etorriz, iruzurraren definizioa honako sistematizazio honen esparruan egiten da; eta kontuan hartuta, Plan honen ondorioetarako, “funtzionario” kontzeptua zuzenean lotuta dagoela Zigor Zuzenbidearen bidez Europar Batasunaren finantza-interesei eragiten dien iruzurraren aurkako borrokari buruzko Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2017/1371 (EB) Zuzentarauaren 4.4 artikuluan egindako kontzeptu horren deskribapenarekin:

1.1. IRUZURRA

Gastuen arloan, iruzurtzat hartzen da honako hauen inguruan nahita egindako ekintza edo es-egite oro:

- Adierazpen edo agiri faltsuak, zehaztugabeak edo osatugabeak erabiltzea edo aurkeztea; baldin eta Europar Batasunaren aurrekontu orokorretik edo Europar Batasunak edo bere kontura administratutako aurrekontuetatik datozen funtsak edo aktiboak, bai eta Udalak berak kudeatutakoak ere, bidegabe jasotzen edo atxikitzen badira.
- Ondorio bera duen informazio bat jakinarazteko berariazko betebeharrak ez betetzea.
- Funts edo aktibo horiek behar ez bezala erabiltzea (funtsak desbideratzea), hasieran ematea eragin zuten helburuez bestelako helburuetarako.

Kontratu publikoekin lotutako gastuen arloan (egilearentzat edo beste pertsona batentzat legez kontrako irabazi-asmoz egiten direnean behintzat) honako hauei buruzko edozein ekintza edo ez-egitea:

- Adierazpen edo agiri faltsuak, zehaztugabeak edo osatugabeak erabiltzea edo aurkeztea; baldin eta Europar Batasunaren aurrekontuko edo Europar Batasunak administratutako aurrekontuetako funtsak edo aktiboak, edo horien izenean daudenak, bai eta Udalak berak kudeatutakoak ere, bidegabe erabiltzen edo funtsik gabe atxikitzen badira.
- Ondorio bera duen informazio bat jakinarazteko berariazko betebeharrak ez betetzea.
- Funts edo aktibo horiek behar ez bezala erabiltzea (funtsak desbideratzea), hasierako emakida eragin zuten helburuez bestelakoetarako eta Europar Batasunaren finantza-interesei kalte egiten badie.

Diru-sarreraren arloan, honako hauei buruzko nahita egindako edozein ekintza edo ez-egitea:

- Adierazpen edo agiri faltsuak, zehaztugabeak edo osatugabeak erabiltzea edo aurkeztea, baldin eta Europar Batasunaren aurrekontuko edo Europar Batasunak administratutako aurrekontuetako edo haren izenean dauden aurrekontuetako baliabideak eta Udalak berak kudeatutakoak legez kanpo murrizten badira.
- Ondorio bera duen informazio bat jakinarazteko berariazko betebeharrak ez betetzea.
- Legez lortutako onura bat ondorio berarekin bidegabe erabiltzea.

1.2. USTELEKERIA AKTIBOA

Plan honen ondorioetarako, ustelkeria aktibotzat hartzen da funtzionario bati, berarentzat edo hirugarren batentzat, zuzenean edo bitartekari baten bidez, edozein motatako abantaila hitzematzen, eskaintzen edo ematen dion persona ororen ekintza, bere betebeharraren arabera edo bere eginkizunak betetz jardun dezan edo ez dezan jardun, Europar Batasunaren edo Udalaren finantza-interesei kalte egiteko edo kalte egin ahal izateko moduan, erakunde betearazlea edota funtsak kudeatzen dituen organoa den aldetik.

1.3. USTELKERIA PASIBOA

Plan honen ondorioetarako, honako hau hartzen da ustelkeria pasibotzat: funtzionario baten ekintza, zuzenean edo bitartekari baten bidez, edozein motatako abantailak eskatzen edo jasotzen dituen, berarentzat edo hirugarrenentzat, edo abantaila baten promesa onartzen duena, bere betebeharraren arabera edo bere eginkizunak betetz jardun dezan edo ez dezan jardun, Europar Batasunaren edo Udalaren finantza-interesei kalte egiteko edo kalte egin ahal izateko moduan, erakunde betearazlea edota funtsak kudeatzen dituen organoa den aldetik.

1.4. INTERES-GATAZKA

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2018ko uztailaren 18ko 2018/1046 (EB, Euratom) Erregelamenduaren 61. artikuluan xedatutakoaren arabera (Erregelamendu hori Europar Batasunaren aurrekontu orokorrari aplikatu dakizkiokeen finantza-arauei buruzkoa da —Finantza Erregelamendua—), Plan honen ondorioetarako interes-gatazka egongo da kasu honetan: «finantza-eragileek eta aurrekontua gauzatzen zuzenean, zeharka eta modu partekatuan parte hartzen duten gainerako pertsonak, bai eta kudeaketan parte hartzen dutenak ere (baita prestaketa-egintzetan, auditoretzan edo kontrolean ere), beren eginkizunak inpartzialki eta objektiboki betetzea arriskuan ikusten dutenean familia-arrazoiengatik, arrazoi afektiboengatik, kidetasun politikoko edo nazionalako arrazoiengatik, interés ekonomikoko arrazoiengatik edo interes pertsonaleko zuzeneko edo zeharkako beste edozein arrazoiengatik». Kontuan hartu behar da:

- Udalaren aurrekontuko administrazio-eta eragiketa-partida guztiei aplikatu dakiekeela, baita kudeaketa-metodo guztiei ere.
- Edozein interés personal (zuzena edo zeharkakoa) barne hartzen duela.
- Balizko interés-gatazkatzat "jotzen" den edozein egoeratan jardun egin behar dela.

Durangoko Udalak edozein mailatako agintariek balizko interes-gatazka saihestu edota kudeatu behar ditu.

1.5. IRREGULARTASUNA

Plan honen ondorioetarako, eta Kontseiluaren 1995eko abenduaren 18ko 2988/95 Erregelamenduko 1.2 artikuluan xedatutakoarekin bat etorriz, irregulartasuntzat jotzen da eragile ekonomiko baten ekintza edo ez-egite bati dagokion Erkidegoko zuzenbideko xedapen baten arau-hauste oro; baldin eta arau-hauste horrek Europar Batasunaren aurrekontu orokorrari edo Udalaren aurrekontuari kalte egitea eragiten badu edo kalte egitea eragingo balu, dela Europar Batasunaren kontura zuzenean jasotako baliabide propioetatik datozen sarrerak murriztuz edo kenduz, dela gastu bidegabe baten bidez. Asmoa da iruzurra eta irregulartasuna bereizten dituen faktorea.

2. Helburuak

Planak lau helburu nagusi ditu, Durango Udaleko Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Planaren esparruan garatutako azpiproiektu eta jarduketekin zerikusia dutenak:

- **Iruzurraren agerpena murriztea**, barnekoa zein kanpoko, iruzur-arrisku nagusiei aurre eginez eta iruzurraren aurkako zikloaren funtsezko lau elementuak kontuan hartuz: prebentzioa, detekzioa, zuzenketa eta jazarpena
- **Interes-gatazka saihestea**, parte hartzen duten eragile guztiak horren garrantziaz sentsibilizatuko dituen sistema bat ezarriz eta dagozkion prebentzio- , detekzio- eta zuzenketa-neurriak ezarriz.
- Europako **finantzaketa bikoitzik ez dagoela ziurtatzea**, estatu-laguntzei buruzko araudia aplikatzen dela bermatuz eta gehiegizko finantzaketa publikoa saihestuz, funtsen jatorria edozein dela ere.
- BEM funtsekin ingurumenari **kalte nabarmenik eragiten ez dioten ekimenak** soilik babestea.

3. Aplikazio-eremua

Plana nahitaez bete behar dute Udalean edo haren mendeko edozein erakundetan ordaindutako eginkizunak betetzen dituztenek (karrerako funtzionarioek, bitarteko funtzionarioek, lan-kontratadun langileek —kontratu finkoa, mugagabea edo aldi baterakoa dutenak—) edo behin-behineko langileek, bai eta Udaleko gobernu-organoetako kideek edo haren mendeko erakundeetako kideek ere.

Nahiz eta europar BEMen funtsak jasotzeko onartu izan, planaren indarraldia ez da horiekin agortuko, baizik eta iraun egingo du eta Udalaren etorkizuneko jardura guztietan aplikatuko da.

Plan hau ezartzean sortzen diren neurriak aplikatzeari dagokionez, funtsezkoa da erantzukizun-maila guztiak ondo definituta geratzea, BEEPren dokumentuaren 4.6 atalarekin bat etorriz, Kontrola eta Auditoria izenekoa, batez ere kontrolari dagokionez:

- **1. maila – Organo betearazlearen barne-kontrola:** BEMn kokatutako jardura bat gauzatzearekin lotutako edozein administrazio-jardueraren control primarioa eta oinarritzkoa da. Bere eginkizuna lege-eskakizunak betetzeari buruz eta mugariak eta helburuak betetzeari buruz segurtasuna ematea da, baita finantza-kudeaketa ona bermatzea, administrazio-prozedura arruntak aplikatuz. Zehazki, BEEPren neurriek hurrengo hauek betetzen dituzten jarraipena: ezarritako ezagutza tematikoak; mugariak eta helburuak betetzea; finantzaketa bikoitza, interes-gatazkak aztertzea; ustelkeria ikertzea; eta iruzurra kontrolatzea.
 - 1. Mailan, BEMaren barruan egingo diren proiektuak eta azpiproiektuak sustatzen dituzten sailak daude
- **2. maila – Organo independente baten barne-kontrola:** gastua kudeatzen duten organoekiko modu independentean jarduten duten Administrazio jarduleekiko independenteak diren barne-kontrolako organoei (Eskuhartzaileak eta Zerbitzu Juridikoak; erakunde publikoetako Kontrol-organo baliokideak) esleitutako kudeaketa-kontrola da. Bere jardueren artean daude kontratazio-mahaietan parte hartzea; diru-laguntzak arautzen dituzten oinarrien aurretiazko txostenak; nahitaezkoa eta loteslea den gastua betearazteko egintzen legezketasunaren kontrola eta alde zuzeneko fiskalizazioa.
 - 2. mailan Iruzurraren aurkako Batzordea dago.

- **3. maila – Ex post auditoriak eta kontrolak:** Kontrolaren xede den órgano edo erakundearekiko autonomia osoz beste bien gainean jarduten duen finantzakontrola da. Estatuko Administrazioari Esku Hartzailetza Nagusiaren (IGAE: <https://www.igae.pap.hacienda.gob.es/sitio/igae/es-ES/Paginas/inicio.aspx>) ardura da, Mekanismoa Kontrolatzeko Agintaritzaren aldetik, abenduaren 30eko 36/2020 Errege Lege Dekretuaren 21. artikulua arabera, zeinak Administrazio Publikoa modernizatzeko eta BEEP betearazteko urgentziarako neurriak onartzen dituen, Kontrol Ekonomikoko Bulegoarekin lankidetzan.

4. Jarduera-esparrua

Hurrengo kapituluetan zehazten den jardueraren esparruak planean adierazitako lau helburuak lortzeko praktikan jarriko diren tresnak ezartzen ditu.

III. IRUZURRAREN ETA USTELKERIAREN AURKAKO TRESNAK ETA PROZESUAK

1. Testuingurua

Planak iruzur-arrisku nagusiei heltzen die, iruzurraren aurkako zikloaren funtsezko lau elementuak kontuan hartuta: **prebentzioa, detekzioa, zuzenketa eta jazarpena**, eta ziurtatzen du inplikaturikotako alderdi guztiek, barnekoek (administratzaileek, kudeatzaileek eta kontrolatzaileek) zein kanpokoek (onuradunek eta gizarteak, oro har) ondo baino hobeto ulertzen dituztela beren erantzukizunak, betebeharrak eta, hala badagokio, eskubideak, iruzurrari aurre egiteko planteamendu koordinatu batean oinarrituta.

2. Prebentzio-tresnak

2.1. Iruzurraren aurkako borrokarako adierazpen instituzionala

Beharrezkotzat jotzen da erakundearen iruzurraren aurkako jarrera ahalik eta gehien adieraztea eta zabaltzea. Horretarako, Durangoko Udalak, dokumentu honen bidez, iruzurraren aurkako adierazpen instituzionala sinatzen du, osotasun, objektibotasun, kontu-erate eta zintzotasun balioetan oinarrituta.

Adierazpen instituzionala Udalaren webgunean argitaratuko da, guztiek horren berri izan dezaten.

2.2. Iruzurraren aurkako konpromisoa laguntzen jakinarazpenetan

Laguntzen azken onuradunek berariaz adierazi beharko dute Europako, nazioetako eta autonomia-erkidegoko araudian eta Plan honetan ezarritako iruzurraren aurkako neurri guztiak betetzeko konpromisoa. Esleipendunek sinatu beharko dituzten laguntzen jakinarazpenetan eta onarpen-agirian formalizatuko da konpromisoa.

Kontratazio bat denean, nahitaezko baldintza izango da Europako Kontratazio Agiri Bakarra (EKAB) aurkeztea.

2.3. Iruzurraren aurkako batzordea.

2.3.1. Osaketa

Iruzurra Kontrolatzeko kide anitzeko organo bat izango du Udalak, Iruzurraren aurkako Batzordea izeneko, iruzur-kasu susmagarriak aztertzeko eta horien jarraipena egiteko prozesu egokiak ezarri eta garatzeko. Alkateak/Presidentetzak horretarako izendatzen dituen pertsonak osatuko dute organo hori.

2.3.2. Batzordearen betekizunak

Iruzurraren kontrako Batzordeari honako betekizun hauek esleitzen zaizkio:

- Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoa gauzatzean eragina duten arriskuei buruzko prebentzio-, detekzio- eta zuzenketa-neurrien funtzionamendu erregularra eta aplikazio zuzena gainbegiratzea eta ebaluatzea, arriskuen ebaluazioa barne, kalteberatasunak hautemanaz eta ekintzak proposatuz.
- Iruzurrarekin, ustelkeriarekin, interes-gatazkekin eta finantzaketa bikoitzarekin lotuta garatutako 1. mailako edo kudeaketako barne-kontrolen eraginkortasuna gainbegiratzea, sortutako premia berriei hobekuntzak edo egokitzapenak proposatzeko.
- Arrisku berezia dakarten arloak, egoerak edo kasuak aztertzea eta ebaluatzea, eta horiek hobetzeko jarraibideak eta gomendioak ezartzea.
- Interes-gatazkak kudeatzeko prozedurak behar bezala aplikatzen direla egiaztatzea.
- Kudeaketaren barne-kontrolako eta arriskuen ebaluazioko funtzioak betetzen dituzten unitateei aholkularitza ematea, araudia, helburuak eta, oro har, iruzurraren aurkako neurriak hobeto betetzeko.
- Arriskuari buruzko aldizkako ebaluazioak egiten direla bermatzea, horretarako irizpide eta jarraibide orokor eguneratuak ezarriz.
- Egindako barne-kontrolen eta arriskuen ebaluazioaren euskarri den dokumentazioa dagoela egiaztatzea, eta iruzurraren aurkako neurri zuzentzaileen ezarpenaren jarraipena egitea.
- Ezarri beharreko ekintzen edo iruzurraren aurkako politika hobetzeko gomendioen berri ematea Udaleko administrazio-organo gorenari.
- Barne-kudeaketako sistema egiten eta arriskuak ebaluatzen parte hartzea edo jarraibideak ezartzea, eginkizunak eta erantzukizunak banatzeari eta ezartzeari dagokienez, eta hainbat arlotan edo sailetan egin behar dituzten ekintza-planak egitea eta berrikustea.
- Langileek beren jardun-eremu espezifikoan iruzurraren, ustelkeriaren, interes-gatazken eta finantzaketa bikoitzaren arriskuei dagozkien ekintzak gauzatu ahal izateko behar diren ezagutzak eta informazioa jasotzen dituztela bermatzea.
- Bermatzea prozedura argi bat dagoela, langileen artean zabalduta, erakundean bertan eta kanpoan komunikatzeko iruzurraren, ustelkeriaren, interes-gatazken eta finantzaketa bikoitzaren arriskuak.
- Egitateak erakunde eskudunei helarazten zaizkiela ziurtatzea, zigor-arloko edo administrazio-ko arau-hausteak izan daitezkeen egitateak hautematen direnean.
- Aurreko paragrafoan aipatzen diren organo eskudunei jakinarazi zaizkien kasuen jarraipena egiteko prozedura abian jarri dela ziurtatzea, bai eta iruzurrez gastatutako Batasunaren funtsak berreskuratzeke ere.
- Salaketak aztertzea.
- Iruzurraren aurkako harremanetarako unitatea edo agintaritza izatea.

2.3.3. Erregimena eta funtzionamendua

Iruzurraren aurkako Batzordeak independentziaz eta inpartzialtasunez jardun beharko du, eta bere lana ahalik eta arreta eta gaitasun profesional handienaz gauzatu. Horretarako, Iruzurraren aurkako Batzordeak Udaleko sail eta prozesu bakoitzak bere eginkizunak betetzeko behar duen informazio eta dokumentazio guztia bilduko du, eskatutako pertsonaren hierarkia-maila edozein dela ere.

Iruzurraren aurkako Batzordeak hirugarrenen laguntza eta aholkularitza eskatu ahal izango du, bere eginkizunak behar bezala betetzeko beharrezkoa edo komenigarria dela uste duenean; eta ekimen-askatasuna izango du, ikerketa bat hasi ahal izateko aurretiazko salaketarik edo goragoko baten agindurik egon beharrik gabe, betiere edozein arrazoi dela-eta egokitzen jotzen badu.

Iruzurraren aurkako Batzordeak isilpean gordeko ditu bere eztabaidak eta erabakiak; eta, oro har, ez ditu ezagutaraziko bere karguan diharduela eskura dituen informazio, datu, txosten edo aurrekariak, ez

eta bere edo hirugarrenen onurarako erabiliko ere. Iruzurraren aurkako Batzordearen konfidentzialtasunbetebeharrak bere horretan iraungo du, nahiz eta kargua utzi.

Iruzurraren aurkako Batzordea balizko interes-gatazka batean badago, horren berri eman beharko dio gobernu-organoari, eta hark izango du gai horren inguruan sor daitezkeen zalantzak edo gatazkak ebazteko eskumena.

Organoaren deialdia idazkari gisa diharduen kideak egingo du, egoki irizten zaionean eta edozein kidek proposatuta. Iruzurraren aurkako Batzordearen bilera guztien akta egingo du idazkari diharduenak, eta akta hori bilerara joan diren Batzordeko kide guztiek sinatu beharko dute.

Iruzurraren aurkako Batzordeari, halaber, kide anitzeko organoak arautzen dituen administrazio-araudia aplikatuko zaio oro har.

2.4. Arriskuaren eraginaren eta probabilitatearen hasierako ebaluazioa

Iruzurraren aurkako neurri proportzionatuak eta eraginkorrak diseinatu ahal izateko, beharrezkoa da Udalak aurretiazko autoebaluazioa egitea, iruzurrezko jarduerak jasateko arriskuari dagokionez.

Iruzur-arriskuen autoebaluazioa irailaren 29ko HFP/1030/2021 Aginduaren arabera egingo da, Batzordearen autoebaluazio-tresna erabiliz, Guidance Note on fraud risk assessment for 2014-20203 (DG REGIO), Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2013ko abenduaren 17ko 1303/2013 zk.ko Araudiaren 125.4 c) artikulua aplikatuz garatua.

Tresna horren aplikazioarekin, alde batetik, jarraian zehazten diren kudeaketa-prozesuetan gerta daitezkeen arrisku espezifikoak identifikatu nahi dira, autoebaluazioaren arabera organismoak jada aplikatzen dituen gain beste kontrol batzuk ezarri beharko liratekeenak, iruzurrezkoak izan daitezkeen jardueren inpaktu-probabilitatea maila onargarrietara murrizteko, eta, bestetik, antzemandako iruzur-arriskuak arintzeko hartu beharreko neurri eraginkor eta proportzionatuak hautatu nahi dira:

- Onuradunak hautatzea.
- Finantzatutako operazioak gauzatzea eta egiaztatzea.
- Kontratuak / diru-laguntzak esleitzea.
- Ziurtapena eta ordainketa.

Arriskuak identifikatzeko, lan kolektibo eta iraunkor bat egingo da (aurretiazko esperientzia, arriskuen inbentarioa), arriskuaren deskribapen bat, haren izaera orokorra edo espezifikoa definituz, zein arlotan/prozesutan eragiten duen, nork parte har dezakeen eta arrisku mota: barneko/kanpoko kolusioa.

Iruzur-arriskuaren autoebaluazioa funtsezko urrats metodologiko hauetan oinarrituko da:

- i. Iruzur jakin bat gertatzeko arriskuaren zenbatespen kuantitatiboa, probabilitatearen eta eraginaren (arrisku gordina) balioespenean oinarrituta.
- ii. Arrisku gordina arintzeko gaur egun martxan dauden kontrolen eraginkortasunaren balorazioa.
- iii. Arrisku garbiaren balorazioa, abian jar daitezkeen kontrolen eraginkortasuna eta eragina kontuan hartu ondoren, hau da, egoera, ebaluazioaren unean den bezala (hondar-arriskua).
- iv. Ezarri asmo diren kontrol aringarriek arrisku garbian edo hondar-arriskuan izan dezaketen eraginaren balorazioa.
- v. Arrisku objektiboaren zenbatespena, hau da, kontrol eraginkorrak abian jarri ondoren kudeaketa-agintaritzak onargarritzat jotzen duen arriskumaila.

Bereziki, BEEP gauzatzeko funtsezko proiektuetan iruzur-arriskuaren, inpaktuaren eta probabilitatearen ebaluazioa dokumentatu egingo da, eta horretarako, HFP/1030/2021 Aginduaren II.B.5 eranskinaren

arabera garatutako gutxieneko estandarrari buruzko autoebaluazio-galdetegia bete beharko du arlo sustatzaileak. (Dokumentu honen I. eranskina).

2.5 Kode etikoa eta jokabide-kodea

Durangoko Udalak jokabide-kodea eta printzipio etikoak sinatzen ditu, eta udaletxean edo haren mendeko edozein erakundetan (karrerako funtzionarioak, bitarteko funtzionarioak, lan-kontratuko langileak, langile finkoak...) ordaindutako eginkizunak betetzen dituzten pertsona guztiek bete beharko dituzte, bai eta Udaleko edo haren mendeko erakundeetako gobernu-organoetako kideek ere.

Kode horrek iruzurra eragin dezaketen zirkunstantzien aurrean espero den jokabidea ezartzen du, eta haren printzipioak jokabide-konpromiso hauetan oinarritzen dira:

- Aplikatu beharreko legeria zorrotz betetzea.
- Baliabide publikoen erabilera egokia.
- Osotasuna, profesionaltasuna eta zintzotasuna kudeaketan.
- Informazioaren gardentasuna eta erabilera egokia.
- Onuradunei tratu inpartziala eta ez-diskriminatzailea ematea.
- Udalaren ospea babestea funtsen kudeaketan.

Halaber, jokabide-kodea, gobernu ona eta Durangoko tokiko politikaren kalitate instituzionalaren aldeko konpromisoa sinatzen da.

Jokabide-kode horiek II.A eta II.B eranskinetan daude.

2.6. Prestakuntza eta sentsibilizazioa

Udalak iruzurrarekin eta ustelkeriarekin lotutako hainbat gairi buruzko ikastaroak eta prestakuntza-hitzaldiak antolatzeke konpromisoa hartzen du, langileak treba daitezen funts publikoen erabileraren portaera ez-etikoa —beraz, balizko iruzurra— antzematen eta prebenitzen lagunduko duten ikastaldiekin.

2.7. Datuak egiaztatzea eta gurutzatzea

Datuak babesteari buruzko legeriaren mugen barruan, udalak tresna egokiak erabiltzea sustatuko du, datuak lortzeko, biltegiratzeko eta aztertzeke prozesuak optimizatzeko, arriskuak ebaluatzeke, datuak sektoreke beste erakunde publiko edo pribatu batzuekin gurutzatzeko eta arrisku handiko egoerak detektatzeko, baita funtsak eman aurretik ere.

3. Detekzio-tresnak

3.1. Barne kontroleko sistema

BEM funtsen administrazioan inplikaturako kudeaketa-organo eta organo betearazleen barne-kontrol sistematikoak egingo dira, edozein anomalia, irregulartasun edo iruzurrezko jardura detektatzeko.

Barne-kontrol horien ondorioz, eta arrisku-maila dela-eta beharrezkotzat jotzen den kasuetan, txostenak egingo dira, aldi batean atzemandako irregulartasun, iruzur-susmo eta iruzur guztiak islatzeko, Kontrol Agintaritzak ezarritakoaren arabera. Txostena egiteko, egindako eta egiten ari diren arriskuen autoebaluazioetatik lortutako emaitzak hartuko dira abiapuntutzat.

3.2. Komunikazio-sistema. Salaketa-postontzia

Irregulartasunak salatzeke prozedura bat prestatu da, Udalaren web-orriaren bidez.

Iruzurraren kontrako Koordinaziorako Zerbitzu Nazionalerako (SNCA) esteka sartu da. Zerbitzu hori Europar Batasunaren finantza-interesak iruzurretik babesteko ekintzak koordinatzeaz arduratzen da, iruzurraren aurkako Europako Bulegoarekin (OLAF) lankidetzan.

Salaketa-bide ireki honen bidez, edozein pertsonak jakinarazi ahal izango ditu iruzursusmoak eta horen inguruan antzemandako irregulartasunak, eta hauxe jakinaraziko zaio:

- Salaketa kontuan hartuko da.
- Datu pertsonalen konfidentzialtasuna eta babesa errespetatuko dira.
- Ez dute errepresaliarik jasango, eta funtzionario publikoak izanez gero, ez dute zehapenik jasoko.

3.3. Adierazleen katalogoa (bandera gorriak)

"Bandera gorriak" izeneko erreferentziazko adierazle-multzo baten jarraipena egitea, iruzurra dagoen zehazteko. Adierazle horiek iruzurrezko jarduera bat gertatzen ari dela ohartarazteko balio dute, berehala erreakzionatzea eskatzen dutenak, ekintzaren bat egitea beharrezkoa den egiaztatzeke.

BEEPre jarduerak gauzatzeko izapidetzen diren prozeduretan, kudeaketa-kontrolaren funtzioa betez, dokumentu honetan definitutako balizko bandera gorrien berrikuspina dokumentatuta geratu beharko da, dagokion egiaztapen-zerrenda betez. Horretarako, kudeaketa-organoek BEEPk finantzatutako jarduketa eta azpi proiektu bakoitzerako egiaztapenen zerrenda bete beharko dute.

Dokumentu honen III. Eranskinean, "bandera gorriak" izeneko adierazleen zerrenda erantsi da, bai eta horiek egiaztatzeke zerrenda ere, iruzurrik dagoen zehazteke.

3.4. Faltsututako dokumentuak detektatzea

Faltsututako dokumentuak iruzur-kasu partikularrak dira, eta arreta berezia eskainiko zaie.

Horiek detektatzeko eta zuzentzeko, barne-kontrolak egingo dira, honako hauek kontuan hartuta: III. Eranskineko adierazleen katalogoa (bandera gorriak) edota merkataritza-erregistroen datu-baseak.

Udalak faltsututako dokumentazioaren kasuak jakinaraziko dizkio Iruzurraren Aurkako Koordinazio Zerbitzu Nazionalari (SNCA, gaztelaniaz) eta, hala badagokio, Iruzurraren aurka Borrokatzeke Europako Bulegoari (OLAF, gaztelaniaz). Ekintzak zigorgarriak badira, agintari eskudunei egoera salatuko diete, kasuan kasuko Zerbitzu Juridikoen txosten bat eginez (Iruzurraren Aurkako Batzordearekin batera), kasua instantzia judizialen esku uzteko erabakia babesteko.

4. Zuzenketa-eta jazarpen-prozesuak

Ustezko iruzur-kasu bat detektatzen bada, Iruzurraren Aurkako Batzordeak balioetsiko du ea beharrezkoa den ikerketa bat abiaraztea eta ea bidezkoa den behar ez bezala jasotako zenbatekoak berreskuratzeke eta dagokion akzio penala gauzatzeko beharrezko ekintzak abiaraztea.

OHFP 1030/2021eko 6.6 artikuluko zehaztapenen arabera, iruzur edo susmo oinarrituen bat hautematen denean, nahitaezko urrats hauek bete beharko dituzte:

- **Iruzurraren ebaluazioa eta sailkapena.** Iruzurraren eragina ebaluatu da, eta, besteak beste, neurrian esku hartzen duen edonork aurkeztutako ebaluazio-txostenetan oinarrituko da.
- **Jarduera berrikustea, geldiaraztea eta/edo etetea.** Iruzur posibleren bat detektatuz gero, edo horren susmo oinarrituna izanez gero, Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoarekin finantzatuta dagoen azpiproiektua edo jarduketa berehala etengo da.

Horregatik, iruzurrezko jardueraren eraginpean egon diren azpiproiektu edo ekintza-lerro guztiak berrikusi beharko dira, bai eta esku-hartzaileek horiekin lotuta aurkeztu ahal izan duten dokumentazio guztia ere. Nolanahi ere, iruzurraren eraginpean dauden eta BEMko funtsekin finantzatu diren edo finantzatzeko dauden azpiproiektu edo ekintza-ildo guztiak baztertu beharko dira.

- **Komunikazio-sistema.** Durangoko Udalak, Iruzurraren Aurkako Batzordearen bidez, konpromisoa hartzen du ahalik eta eperik laburrenean jakinarazteko iruzurra antzeman badu, edo susmo sendoa badu, bai erakunde interesdunei, bai tartean dauden erakundeei. Erakunde interesatuak Iruzurraren aurkako Koordinazio Zerbitzu Nazionala (SNCA), Iruzurraren Aurkako Borrokarako Europako Bulegoa (OLAF), fiskaltza eta auzitegi eskudunak dira; inplikaturako erakundeak, berriz, erakunde betearazlea eta kudeaketa-organoak izango dira.

Zuzenketarako hartu beharreko neurriei dagokienez, komunikazio-sistemak honako hauek biltzen ditu:

- o Gertatu diren gertaerak eta hartutako neurriak jakinaraztea jarduketak gauzatzea agindu dion erakundeari. Durangoko Udalak erakunde erabakitzaileari jakinaraziko dio kontua, eta hark Agintaritza Arduradunari jakinaraziko dio. Agintaritza Arduradunak egokitzen jotzen duen informazio gehigarria eskatu ahal izango du, jarraipena egiteko eta Kontrol Agintaritzari jakinarazteko.
 - o Gertaerak salatzea, hala badagokio, Agintaritza eskudunei, SNCARI, valora ditzaten eta OLAFi jakinaraz diezazkioten.
 - o Erantzukizunak argitzeko edo diziplinazko espediente bat irekitzeko informazio erreserbatua hastea.
 - o Gertakariak fiskaltzaren eta auzitegi eskudunen aurrean salatzea, kasuan kasuko kasuetan, Zerbitzu Juridikoek txosten juridiko bat eginez, kasua instantzia judizialen esku uzteko erabakia babesteko.
- **Espedienteak berrikustea.** Agintaritza eskudunek ikerketa amaitu ondoren, edo horren jarraipena egiteko agintari egokiei transferitu ondoren, Durangoko Udalak zehatz-mehatz berrikusiko du iruzur potentzialarekin edo frogatuarekin lotutako prozesu edo prozedura oro, eragiketa horretan sartutako espediente guztiak eta/edo antzeko izaera ekonomikoa dutenak, bai eta barne-kontrolako sistemak ere. Gainera, iruzurraren aurkako neurriekin lotutako autoebaluazio-testaren emaitzaren txostenak berrikusiko dira (I. Eranskina).

Berrikuspen horrek objektiboa eta autokritikoa izan behar du, eta lankidetzan jardun behar du ikerketaz arduratzen diren agintaritzekin eta legea betez, bai eta agintaritza judizialekin ere.

Berrikuspenaren ondorioz, erakunde horiek, hautemandako puntu ahulei eta ikasitakoei buruzko

ondorioak azalduko dituzte, mekanismo egokiak, arduratsuak eta epe zorrotzak ezartzeko ekintza argiekin.

- **Jasotako zenbatekoak berreskuratzea (bidegabeko ordainketak), baterako finantzaketa kentzea eta akzio penala.** Durangoko Udalak, agintaritza eskudunekin batera, onuradunek bidegabe jasotako zenbatekoak berreskuratzeko eskatuko dute, bai eta atzemandako intzidentzia identifikatzen duten espediente guztietatik Batasunaren baterako finantzaketa kentzeko ere.

Horretarako, iruzurrez erabili diren EBko funtsen berreskurapenaren jarraipenean prozesu zorrotzak formalizatuko dituzte. Prozesu horiek argiak izan behar dute prozesu zibila edo penala jarraituko den kasuetan ere.

Bestalde, iruzurgileentzako disuasio-elementu gisa, zehapen-jarduketak ikusaraziko dira eta horien aplikazioa zehazteko mezua indartuko da.

IV. INTERES-GATAZKAK SAIHESTEKO PROZESUAK ETA TRESNAK

1. Testuingurua

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2018ko uztailaren 18ko 2018/1046 (EB, Euratom) Araudiaren 61. artikulua, Batasunaren aurrekontu orokorrari aplika dakizkiokeen finantza-arauei buruzkoak (EBren Finantza Araudia), ezartzen du interes- gatazka (IG) dagoela "finantza-eragileek eta aurrekontua egikaritzen parte hartzen duten gainerako pertsonak, zuzenean, zeharka eta modu partekatuan, bai eta kudeaketan ere, prestaketa-ekintzak barne, familiako, afektibitateko, kidesun politiko edo nazionalako, interes ekonomikoko edo interes pertsonaleko zuzeneko edo zeharkako beste edozein arrazoiengatik beren eginkizunak modu inpartzialean eta objektiboan betetzeko konprometituta daudenean".

Araudi horrek, OHFP 1030/2021en III.C Eranskinean aipatzen den bezala, honako hau ezartzen du:

- a. EBko Erakunde guztietako administrazio- eta eragiketa-partida guztiei eta kudeaketa-metodo guztiei aplika dakieke.
- b. Edozein interes pertsonal estaltzen du, zuzena edo zeharkakoa.
- c. Interes-gatazka potentzialtzat jotzen den edozein egoeratan jardun behar da.
- d. Agintaritza nazionalak, edozein mailatakoek, balizko interes-gatazkak saihestu eta/edo kudeatu behar dituzte.
- e. Ondorio horietarako, interes-gatazkan zerikusia izan dezaketen eragileak hauek dira:
 - i. Kudeaketa-, kontrol- eta ordainketa-lanak egiten dituzten enplegatu publikoak eta eginkizun horietako batzuk eskuordetu zaizkien beste agente batzuk
 - ii. Onuradun pribatuak, bazkideak, kontratistak eta azpikontratistak, baldin eta haien jarduerak funtsekin finantzatzen badira, eta beren interesen alde egin badezakete, baina EBren finantza-interesen aurka ere, interes-gatazka baten esparruan.

Iruzuraren kontrolaren kasuan bezala, planak modu holistikoan heltzen dio interes- gatazkari, prebentziotik arau-hausleen zuzenketa eta jazarpenera bitarteko ziklo osoa kontuan hartuta.

2. Prebentzio eta detekzio tresnak

Europako Batzordearen eta OLAFen jarraibideei jarraituz, interes-gatazkak prebenitzeko eta

detektatzeko honako tresna hauek aurreikusten dira:

2.1. Interes-gatazken modalitateei buruzko informazioa ematea inplikaturako alderdiei

Interes-gatazka potentzialean inplikatuta egon daitezkeen pertsonen interes-gatazka zer den, haren modalitateak, inplikazioak eta hori saihesteko modua ezagutzen dituztela bermatzea. Inplikatuta egon daitezkeen pertsonak hauek dira:

- Kontratazio-organoetako kideak, kontratazio publikoko zerbitzuen hornitzaileetako langileak eta kontratazio publikoko prozedura gauzatzean zuzenean inplikatuta dauden beste zerbitzu-hornitzaile batzuetako langileak.
- Kontratazio-erabakiak hartzeko ardura duten organismoetako kideak, kontratazio publikoaren prozeduran nahitaez zuzenean inplikatuta egon ez arren, emaitza eragina izan dezaketenak.

Interes-gatazka eragingo lukeen egoera kontuan hartuta, honako hauek bereiz daitezke:

- **Itxurazko interes-gatazka:** enplegatu publiko edo onuradun baten interes pribatuak bere funtzioen edo betebeharren egikaritza objektiboa arriskuan jar dezaketenean gertatzen da, baina, azkenik, pertsonaren jokabidearen, portaeraren edo harremanen alderdi zehatzekiko (edo alderdi horietan izandakoondorio batekiko) lotura identifikagarri eta indibidualik aurkitzen ez denean.
- **Interes-gatazka potentziala:** enplegatu publiko edo onuradun batek horrelako interes pribatuak dituztenean sortzen da, eta interes horiek interes-gatazka sor dezakete etorkizunean erantzukizun ofizial jakin batzuk bere gain hartu behar badituzte.
- **Interes-gatazka erreala:** langile publiko baten betebeharrak publikoaren eta interes pribatuaren arteko gatazka dakar, eta enplegatu publikoak bere betebeharrak erantzukizun ofizialak betetzean modu bidegabean eragin dezaketen interes pertsonalak ditu. Onuradun baten kasuan, gatazka sortuko litzateke funtsen laguntza eskatzean hartutako betebeharren eta funtsen interes pribatuaren artean, horiek modu bidegabean eragin baitezakete betebeharrak horiek betetzean.

2.2. Interes-gatazkarik ezaren adierazpena (IGEA)

Plan hau aplikatu behar zaien sektore publikoko erakundeen zerbitzura dauden agintaritzak eta langile guztiak, Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoarekin finantzaturako azpiproiektuen eta jarduketaren kudeaketan eta gauzatzean parte hartzen badute, interes-gatazkarik ezaren adierazpena beteko dute.

Zehazki, eta OHFP 1030/2021eko III.C Eranskinean zehazten den bezala, adierazpen hausinatu beharko dute kontratazio/diru-laguntza emateko organoaren arduradunak, lizitazio/oinarrien eta/edo deialdien agiriak idazten dituzten langileak, eskabideak/eskaintzak/proposamenak ebaluatzen dituzten adituek, eskabideak/eskaintzak/proposamenak ebaluatzeak batzordeetako kideak eta prozedurako gainerako kide anitzeko organoak. Kontratazio txikien eta baliabide propioei egindako enkarguen kasuan, espedientearen proposatu edo bultzatu duen unitateko titularrak beteko du adierazpena.

Gainera, IGEA betetzea eskatuko zaie, laguntza emateko baldintzen barruan, interes-gatazka potentziala sortzen duten jarduerak egin behar dituzten onuradunei.

IGEA, adierazpen-egileak honako hau adierazi beharko du:

- Bere ezagutzan, parte hartzen duen prozedura administratiboari lotutako interes-gatazka itxurazko, potentzial edo erreala bat badago.

- Etorkizun hurbilean interes-gatazka itxurazko, potentzial edo errealeko egoera batera eraman dezakeen zirkunstantziarik badago.
- Edozein interes-gatazka berehala deklaratzeko konpromisoa hartzen duela, inguruabarren batek ondorio hori ekar badezake.

Dokumentu honen IV. Eranskinean Interes Gatazkarik Ezaren Adierazpenaren (IGE)eredua erantsi da.

2.3 Interes-gatazka posiblearen prebentzioari, detekzioari eta kudeaketari buruzko dokumentua

Neurrien plan honen V Eranskin gisa, interes-gatazka posiblearen prebentzioari, detekzioari eta kudeaketari buruzko dokumentu bat erantsi da. Bertan, langileei informazioa ematen zaie interes-gatazken modalitatei buruz, gatazka hori saihesteko moduei buruz eta gai horri buruz indarrean dagoen araudiari buruz, eta interes-gatazkarik antzemanaz gero jarraitu beharreko prozedura jasotzen da. Dokumentu hori Plan hau aplikatzen zaien erakundeen intranetean argitaratuko da, eta argitalpen hori erakundeko langile guztiei jakinaraziko zaie posta elektronikoaren bidez.

2.4 Datuak egiaztatzea eta gurutzatzea

Datuak babesteari buruzko legeriaren mugen barruan, erakunde betearazleek tresna egokiak erabiltzea sustatuko dute, datuak lortzeko, biltegitatzeko eta aztertzeke prozesuak optimizatzeko, arriskuak ebaluatzeko, datuak sektoreko beste erakunde publiko edo pribatu batzuekin gurutzatzeko eta arrisku handiko egoerak detektatzeko, baita funtsak eman aurretik ere.

2.5 Adierazleen katalogoa (bandera gorriak)

Iruzurra detektatzeko erabiltzen den katalogo berak (III. eranskina) interes-gatazka motak detektatzeko adierazleak ere baditu. Adierazle horiek OLAFek arlo horretan duen gida praktikoarekin lerrokatuta daude. Adierazle horiek interes-gatazka bat gertatzen ari dela ohartarazteko balio dute, berehala erreakzionatzea eskatzen dutenak, ekintzaren bat egitea beharrezkoa den egiaztatzeke.

Etengabeko eta aldizkako ebaluazioa egingo da, lruzurraren aurkako Batzordeak aginduta.

Adierazleetan oinarrituta, etengabeko monitorizazioa egingo da, interes-gatazka posibleak goiz detektatzeko eta saihesteko.

- Langileek aldizka galdesortak betetzea, interes-gatazkan sartzeko aukerari buruz adi dauden ebaluatzeko.
- Kontrol-zerrendak egitea, erabakiak hartzen parte hartzen duten eta, beraz, interes-gatazkan sar daitezkeen langileek beteko dituztenak.

3. Zuzenketa-tresnak

Interes-gatazka zuzentzeko tresnen helburua inplikaturako pertsona zigortzea eta/edo interes-gatazka eragindako edozein gaitz konpontzea da. Interes-gatazka saihesteko tresnak honako hauek dira:

3.1. Ex post egiaztapen-kontrolak

Udalak interes-gatazkarik egon den egiaztatuko du, interes-gatazka prebenitzeko erabilitako kontrol-zerrendak baliatuta. Ebaluazioak betetzeko erabiliko diren ex post mekanismoak IGEAn zentratzen dira, eta hori beste informazio mota baten argitan aztertu beharko da IG-ko egoerak egiaztatu behar direnean.

Interes-gatazka izaera penalekoa bada, agintaritzak, gainera, estatuko legeriarekin bat etorritz, salaketa judiziala egin beharko du, kasuaren ondoriozko administrazio-alderdiak gainbegiratu eta egoeraren arriskuen azterketa egin beharko du.

Kontrol Ekonomikoko Bulegoak, IGAErekin lankidetzan (III. maila), berariazko auditoriakegin ahal izango ditu interes-gatazkak prebenitzeko, detektatzeko eta zuzentzeko neurriegokiak dauden ikusteko.

3.2. Komunikazio-sistema

Interes-gatazka bat egon daitekeela uste denean, eragindako pertsonak idatziz jakinaraziko dio egoera hierarkian gorago dagoenari eta Iruzuraren Aurkako Batzordeari, eta kasuan kasuko zerbitzu juridikoek txosten bat egingo dute kasua instantzia judizialetara eramateko erabakia babesteko, baldin eta IG izaera penalekoa bada.

Gainera, gertatutakoaren berri emango da, erabakien gardentasuna bermatzeko eta antzeko egoeretan disuasio-elementu gisa balio dezan.

3.3. Jarduera berrikustea, geldiaraztea eta/edo etetea

Interes-gatazka eragin dezakeen arrazoren bat duten agintaritzek eta langileek ez dute esku hartuko eragindako prozeduretan.

Interes-gatazkak onuradun pribatuei, bazkideei, kontratistei eta azpikontratistei ere eragingo die, baldin eta haien jarduerak Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoarekin finantzatzen badira eta beren interesen alde jardun badezakete, baina Europako, estatuko eta autonomia-erkidegoetako finantza-interesen aurka, interes-gatazka baten esparruan.

Udalak interes-gatazkak eragindako jarduera oro utziko du, eta eragindako kontratua/jarduera ezeztatuko du, eta kontratazio publikoaren prozeduraren zatia errepikatu beharko du.

Gainera, interes-gatazka bat hautematen denean, kasu bakoitzean aplikatzekoak diren legezko arauen eta barne-araudien araberrako neurriak hartuko dira (diziplina- edo administrazio-zehapenak eta/edo diziplina-espedienteak irekitzea).

V. ESTATU-LAGUNTZAK ETA FINANTZAKETA BIKOITZA SAIHESTEKO PROZESUAK ETA TRESNAK

1. Testuingurua

Durango Udalak Estatu-Laguntzei buruzko araudia uneoro erabat errespetatzen dela bermatzeko eta finantzaketa bikoitzik ez dagoela bermatzeko prozedurak aplikatuko du. Horretarako, prozedura horiek bat etorriko dira OHFP 1030/2021eko 7. artikuluekin eta III.D Eranskinarekin, Estatuko laguntzen erregimenarekiko bateragarritasunari eta finantzaketa bikoitzaren prebentzioari buruzkoarekin.

Estatu-laguntzaren kontzeptua Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatuaren 107-109. artikuluetan eta hura garatzeko araudian jasota dago.

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2021/241 Araudiak (EB), 2021eko otsailaren 12koak, Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoa ezartzen duenak, 8. artikuluan adierazten duenez, "Inbertsio pribatuak inbertsio publikoko programen bidez ere susta daitezke, bereziki, finantza-tresnen, diru-laguntzen eta bestelako tresnen bidez, betiere estatu-laguntzen arloko arauak errespetatzen badira".

Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Planaren (España Puede) 4.6 apartatuak, kontrolari eta auditoretzari buruzkoak, espresuki jasotzen ditu Estatu-laguntzak, Berreskuratze eta Erresilientzia

Mekanismotik datozen funtsak egikaritzeko kontrol- ekintzaren zati gisa, eta zehazten du finantzaketa bikoitzak, "diru-laguntza publikoen kasuan, Batasunaren finantzaketa bikoitzari ez ezik, jatorria kontuan hartu gabe gerta litekeen edozein gehiegizko finantzaketari ere heltzen diola".

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2018/1046 (EB, Euratom) Araudiak, 2018ko uztailaren 18koak, Batasunaren aurrekontu orokorrari aplika dakizkiokeen finantza- araei buruzkoak (Finantza Araudia), espresuki ezartzen du 188. artikuluan finantzaketabikoitzaren debekua, diru-laguntzei aplika dakiekeen printzipio orokor gisa, eta 191. artikuluan hurrengo adierazten du: "Inola ere ezingo dira gastu berberak aurrekontuazbirritan finantzatu".

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2021eko otsailaren 12ko 2021/241 (EB) Araudiko 62. kontuan hartuzkoan ezartzen denez, Araudi horretan aurreikusitako ekintzek koherenteak izan behar dute abian diren Batasunaren programekin, eta horiek osatu behar dituzte, bai eta Mekanismotik eta Batasunaren beste programa batzuetatik eratorritako finantzaketa bikoitza saihestu ere, gastu bereberei dagokienez, Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoaren kasuan, zehazki. Araudi horren 9. artikulua xedatzen duenez, erreformek eta inbertsio-proiektuek Batasunaren beste programa eta tresna batzuen laguntza jaso ahal izango dute, betiere laguntza horrek kostu bera estaltzen ezbadu.

2. Prozesuak eta tresnak

2.1. Autoebaluazioa

VI. Eranskinean autoebaluazioko-galdetegia jasotzen da, finantzaketa bikoitza saihesteko gutxieneko estandar erlatibo bat betetzen dela bermatzeko. Autoebaluazio-galdeketa aldizka errepikatuko da, emaitzen txostenetan hautemandako arriskuaren arabera.

2.2. Kudeaketa-adierazpena ordainketa-eskaeran

BEEPea Europako Batzordeari hainbat ordainketa-eskaera egitea aurreikusten da.

Eskaera horiek mugarriak eta helburuak betetzearekin lotuta daude, eta Durangoko Udalak Kudeaketa-aitorpenaren ereduaren bidez sinatuko dute VII. Eranskinean jasotako ordainketa-eskaeran.

2.3 Barne-kudeaketa eta -kontrola

Durangoko Udalak bere kontrol-sistema propioa erabiliko du funtsak aipatutako araudiaren arabera kudeatu direla ziurtatzeko, finantzaketa bikoitza saihesteko. Gainera, IGAEk, Kontrol Ekonomikoko Bulegoarekin lankidetzan, berariazko auditoretzak egin ahal izango ditu, estatu-laguntzarik jasotzen ez dela eta finantzaketa bikoitzik egiten ez dela egiaztatzeko.

Barne-kontrolaren barruan, kontuan hartuko dira neurrian esku hartzen duen edozein pertsona fisiko edo juridikok egin ditzakeen arrisku handieneko jarduerak.

VI. INGURUMEN-INKAKTU NEGATIBO NABARMENIK GERTATZEN EZ DELABERMATZEKO PROZESUAK ETA TRESNAK

1. Testuingurua

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2021/241 EB Araudiak, 2021eko otsailaren 12koak, Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoa ezartzen duenak, 5.2 artikuluan adierazten du "Mekanismoak kalte nabarmenik ez eragiteko printzipioa errespetatzen duten neurriak baino ez dituela babestuko".

Printzipio hori irailaren 29ko HFP/1030/2021 Aginduak garatzen du. Agindu horrek Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana kudeatzeko sistema eratzen du, eta 5. artikuluan ezartzen duenez, Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana gauzatzeko neurrietako batek ere ez die kalte nabarmenik (DNSH) eragingo 2020/852 Araudian (EB) zehaztutako sei ingurumen-helburuei, inbertsio jasangarriak errazteko esparru bat ezartzeari buruzko eta 2019/2088 (EB) Araudia aldatzen duena.

Helburuak honako hauek dira:

- a. Klima-aldaketa arintzea
- b. Klima-aldaketara egokitzea
- c. Baliabide hibridoek eta itsas baliabideen erabilera eta babes iraunkorra.
- d. Ekonomia zirkular baterako trantsizioa, hondakinen prebentzioa eta birziklapenabarne.
- e. Kutsaduraren prebentzioa eta kontrola
- f. Biodibertsitatea eta ekosistemak babestea eta berreskuratzea.

Agindu horren arabera, BEEParen osagaiak planifikatu eta gauzatzeko garaian nahitaez kontuan hartu beharreko printzipio edo irizpide espezifiko bat da "ingurumenean izan daitezkeen inpaktu esanguratsuei buruzko arrisku-analisia (Do No Significant Harm, DNSH), jarraipena eta hasierako ebaluazioaren emaitzen egiaztatpena".

2. Ingurumen-kalte nabarmenik eragiten ez dela bermatzeko prozesua (DNSH).

BEEParen neurri guztiak erakunde betearazleek ebaluatu behar dituzte, DNSH betetzeari dagokionez. Ebaluazio-prozesua bi etapatan egiten da:

Lehenengo etapan, neurri horrek sei ingurumen-helburuetako bakoitzean aurreikus daitezkeen inpaktua duen baloratu behar da. Neurriak helbururen batean ingurumen- inpakturik izango duela aurreikusten ez den kasuetan, helburu bakoitzerako egoera horretara eraman duen arrazoibidea/k azaldu/arrazoitu behar da/dira:

Lehenengo etapa amaituta, bigarren etapan, neurriak ingurumen-helbururen batean eragina izan dezakeela aurreikusten den kasuen justifikazio substantiboa ematea egokituko da.

Durangoko Udalak, VIII. Eranskinean aurkezten diren Ingurumen-kalte nabarmena ez egiteko printzipioaren Autoebaluazio-fitxak – DNSH erabiliko ditu baldintza hauek betetzeko.

VII. PLANAREN JARRAIPENA ETA EBALUAZIOA EGITEKO JARRAIBIDEAK

Durangoko Udalak, Iruzzurren Aurkako Batzordeaz baliatuz, planaren jarraipena eta ebaluazioa egingo du, eguneratuta eta estatuko eta Europako jarraibideen arabera mantentzeko.

1. Jarraipena eta ebaluazioa

Iruzzurren Aurkako Batzordeak urtero egingo du Planaren jarraipena eta ebaluazioa, plana betetzen dela zaintzeko, arauketa-ondorioetarako eta ondorio praktikoetarako, bai eta kudeaketa-prozesuetan hobekuntza-alderdiak identifikatzeko ere.

Arriskuren bat hautematen bada, eta urteko aldizkakotasuna gorabehera, planean jasotako neurrien jarraipena egingo da

Era berean, ezarritako helburuen osotasunaren eta betetzearen aurkako egintza bat gauzatzen bada, organizazioak gertaerak aztertu eta kudeaketa- eta kontrol-egituretan eta -prozesuetan egin beharreko aldaketak zehaztu behar ditu.

2. Prozedurak eguneratzea

Urtero aztertuko da planean jasotako prozedurak sartzeko eta/edo eguneratzeko beharra, irregulartasunak prebenitzeko. Hala badagokio, eta beharrezkoa izanez gero, prebentzio-planak sartuko dira.

3. Eguneraketak eta aldaketak komunikatzea eta zabaltzea

Plana eta haren eguneraketak Durangoko Udalaren webgunean argitaratuko da eta langile guztiei zabalduko zaie.

ERANSKINAK

I. ERANSKINA

ARRISKUAREN ERAGINA, PROBABILITATEA ETA EBALUAZIOA

Interes-gatazkaren, iruzurraren eta ustelkeriaren prebentziorako testa (II.B.5 Eranskina OHFP 1030/2021):

GALDERA		BETETZE-MAILA			
		4	3	2	1
1. Ba al dago "Iruzurraren aurkako neurrien Plan"-ik, erakunde betearazleari edo erakunde erabakitzaileari bermatzeko eta adierazteko kasuan kasuko jarduera- eremuan funtsak aplikatu beharreko arauen arabera erabili direla, bereziki, iruzurraren prebentzioari, ustelkeriaren eta interes-gatazken prebentzioari, detekzioari eta zuzenketari dagokionez?					
2. Egiaztatzen al da "Iruzurraren aurkako neurrien Plana" dagoela betearazpen- maila guztietan?					
Prebentzioa					
3. Ba al dago iruzurraren aurka borrokatzeko konpromisoa hartzen duen adierazpen gorenik?					
4. Autoebaluazio bat egiten al da arrisku espezifikoak, horien inpaktua eta horiek gertatzeko probabilitatea identifikatzeko eta aldizka berrikusteko?					
5. Kode etiko bat zabaltzen da eta opari-politikari buruzko informazioa ematen da?					
6. Etika Publikoa sustatzen duen eta iruzurra detektatzea errazten duen prestakuntzarik ematen al da?					
7. Egin al da interes-gatazkak tratatzeko prozedurarik?					
8. Betetzen al da esku hartzen duten guztiek interes-gatazkarik ez dutela dioen adierazpena?					
Detekzioa					
9. Zehaztu al dira iruzur-adierazleak edo alerta-seinaleak (bandera gorriak) eta jakinarazi al zaizkie langileei detektatzeko moduan daudela?					
10. Datuak aztertzeko edo arriskuak puntuatzeko tresnak erabiltzen dira?					
11. Ba al dago interesdunen batek salaketak aurkezteko biderik?					
12. Ba al dago salaketak aztertzeaz eta neurriak proposatzeaz arduratuko den Unitaterik?					
Zuzenketa					

13. Iruzurraren eragina ebaluatu eta sistemikotzat edo puntualtzat jotzen da?					
14. Erretiratzen al dira iruzurrak eragindako proiektuak edo horien zatia, BEMak finantzatutakoak edo finantzatu beharrekoak?					
Jazarpena					
15. Gertatutakoak eta hartutako neurriak jakinarazten al zaizkie erakunde betearazleari, erakunde erabakitzaileari edo Agintaritza Arduradunari, dagokionaren arabera?					
16. Dagokien kasuetan, estatueta edo Europar Batasuneko Agintaritza Publikoei edo fiskaltzari eta auzitegi eskudunei zigortzeko moduko egitateak salatzen al dira?					
Puntuen subtotala					
Puntuak guztira					
Gehieneko puntuak		64			
Puntu erlatiboak (Puntuak guztira / Gehieneko puntuak)					

II-A ERANSKINA

ENPLEGATU PUBLIKOEN JOKABIDE-KODEA

Durangoko Udalaka publikoki adierazten du iruzurrarekiko eta ustelkeriarekiko zero tolerantziako politika.

Udalak iruzurraren aurkako neurri eraginkorrak eta proportzionatuak martxan jartzeko prozedurak ditu, antzemandako arriskuak kontuan hartuta.

Prozedura horien artean, iruzurra prebenitzeko neurrien barruan, Udaleko langileen jokabide-kode etiko baten zabalkundea dago. Kode hau funtsezko tresna bat da iruzurraren arloko balioak eta jokabideak transmititzeko, eta enplegatu publikoen jarduera gidatu eta arautu behar duten printzipioak biltzen ditu.

FUNTSEZKO PRINTZPIO ETIKOAK

Udal langileen eguneroko jarduerak islatu behar du Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuaren Legearen testu bategina onartzen duen urriaren 30eko 5/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 52.etik 54.era bitarteko artikuluetan jasotako printzipio etikoak betetzen direla. Honako hau ezartzen dute artikuluko horiek:

52. artikulua. Enplegatu publikoen eginbeharra. Jokabide-kodea.

Langile publikoek arretaz bete beharko dituzte esleitura dituzten zereginak, eta interes orokorrak zaindu beharko dituzte Konstituzioa eta gainerako ordenamendu juridikoa betetz; halaber, honako printzipio hauek izan behar dituzte oinarri beren jardunean: objektibotasuna, osotasuna, neutraltasuna, erantzukizuna, inpartzialtasuna, konfidentzialtasuna, zerbitzu publikoaren aldeko dedikazioa, gardentasuna, eredugarritasuna, austeritatea, irisgarritasuna, eraginkortasuna, zintzotasuna, kulturaren eta ingurumenaren sustapena, eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasunarekiko errespetua. Horiek guztiak dira hurrengo artikuluetan araututako jokabide- eta etikaprintzipioek eratutako Jokabide Kodearen inspirazio.

Kapitulu honetan ezarrita dauden printzipioak eta arauak izango dira oinarri enplegatu publikoen diziplina-araubidea interpretatu eta aplikatzeko orduan.

53. artikulua. Printzipio etikoak

1. Enplegatu publikoek Konstituzioa eta ordenamendu juridikoa osatzen duten gainerako arauak errespetatuko dituzte.

2. Enplegatu publikoen jardunak herritarren interes orokorrak betetzea izango du xede eta inpartzialtasuna eta guztiontzako interesa lortzera doazen jarraibide objektiboak izango ditu oinarri, printzipio honen aurkakoak izan daitezkeen jokabide guztiak erabat alde batera utzita, izan jokabide horiek pertsonalak, familiarrekoak, korporaziokoak nahiz bezeroei dagozkienak.

3. Beren jarduna leialtasunaren eta fede onaren printzipioen arabera izango da, bai lanean diharduteneko administrazioarekin, baita nagusi, lankide, menpeko eta herritarrekin ere.

4. Enplegatu publikoen jokabideak oinarrizko eskubideen eta askatasun publikoen errespetua izango du oinarri, eta saihestu egingo du jaiotza, arraza edo etnia, generoa, sexua edo orientazio sexuala, erlijioa edo sinesmenak, iritzia, desgaitasuna eta adina bezalako arrazoiak edo bestelako egoera edo inguruabar pertsonal nahiz sozialak direla-eta berezikeria sor dezakeen jokaera oro

5. Interes pertsonala duten gaietan abstenitu egingo dira eta baita lanpostu publikoaren interesekiko gatazka sortzeko arriskua izan dezaketen jardun pribatu eta gainerako interes guztietan ere.

6. Enplegatu publikoek ez dute persona juridikoekin edo entitateekin obligazio ekonomikorik hartuko, ez parte hartuko finantza-eragiketetan, ondarezko betebeharretan edo negozio juridikoetan, horrek lanpostu publikoaren betebeharreko interesgatazka sortzeko arriskua ekar badezake.

7. Enplegatu publikoek ez dute persona fisiko nahiz erakunde pribatuengandik mesede-traturik onartuko, ezta arrazoirik gabeko pribilegioa edo abantaila dakarren egoerarik ere.

8. Eraginkortasun-, ekonomia- eta efizientzia-printzipioen arabera jardungo dute; eta interes orokorraren alde joka dadin eta erakundearen helburuak bete daitezen zainduko dute.

9. Enplegatu publikoek ezin dute, tartean bidezko arrazoirik izan gabe, administrazio-prozedurak edo tramiteak azkartzeko edo ebazteko eraginik izan; are gutxiago, horrek pribilegioa badakar kargu publikoetako titularren alde edo beren familiartekoen edo inguru sozialaren alde, edo kaltea badakar hirugarren batzuen interesen aurka.

10. Enplegatu publikoek arretaz beteko dituzte dagozkien eginkizunak nahiz agindutakoak, eta, hala dagokienez, epe barruan ebatziko dituzte beren eskumeneko prozedurak eta espedienteak.

11. Zerbitzu publikoaren aldeko dedikazioprintzipioari jarraituz beteko dituzte dagozkien egitekoak, eta saihestu egingo dituzte, ez soilik printzipio horren aurkako jokabideak, ezpada zerbitzu publikoen jardunean zaindu beharreko neutraltasuna kolokan jar dezaketen jokabide guztiak.

12. Sekretupean gordeko dituzte sailkatuta dauden gaiak eta baita beste batzuk ere, baldin eta haien zabalkundea egitea debekatuta badago, eta behar besteko zuhertasunez jokatu dute beren kargua dela-eta dakizkiten gaiei buruz; halaber, eskuratu duten informazio hori ezin izango dute erabili ez beren mesederako, ez hirugarren batzuen erako, ezta interes publikoaren kalterako ere..

54. artikulua. Jokabide-printzipioak.

1. Arretaz eta begirunez tratatuko dituzte herritarrak, beren nagusiak eta gainerako enplegatu publikoak.

2. Enplegatu publikoek, lanpostuari dagozkion eginkizunak betetzerakoan, zuhertasunez eta arretatsu jokatu dute, eta ezarritako lanaldia eta ordutegia beteko dute.

3. Nagusiek emandako jarraibide eta agindu profesionalei men egingo diete, agindu horiek argi eta garbi ordenamendu juridikoaren aurkakoak ez badira behintzat; horrelakoetan, berehala emango diote horren berri dagokion ikuskaritza-organoari.

4. Informazioa emango diete herritarrei ezagutzeko eskubidea duten gaiei eta arloei buruz, eta laguntza emango diete beren eskubideak baliatu eta betebeharrak bete ditzaten.

5. Enplegatu publikoek baliabide eta ondasun publikoak austeritatez administratuko dituzte, eta ez dituzte erabiliko norberaren edo hurbilekoen mesederako. Baliabide eta ondasun horiek zaintzeko betebeharra ere izango dute.

6. Ez da onartuko abantaila-egoera dakarren inolako oparirik, mesederik edo zerbitzurik, gizartean ohituraz eta kortesiaz ohi direnez aparte, hargatik Zigor Kodean ezarritakoari eragotzi gabe.

7. Dokumentuak jasotzen direla eta gordetzen direla bermatuko dute, agiri horiek ondorengo arduradunei helarazteko eta entregatzeko.

8. Beren prestakuntza eta kualifikazioa etengabe eguneratuta edukiko dute.

9. Laneko osasunari eta segurtasunari buruzko arauak beteko dituzte.

10. Beren nagusiei edo organo eskudunei jakinaraziko dizkiete, zerbitzuan diharduteneko unitatearen eginkizunak hobeto betetzeko beren ustez egoki diren proposamenak. Ondorio horietarako, aurreikusi ahal izango da instantzia eskudun egoki bat sortzea, zerbitzuaren eraginkortasuna hobetzeko enplegatu publikoek edo administratuek egindako proposamenak jaso eta zentralizatzeko

11. Herritarrari berak eskatutako hizkuntzan erantzungo zaiola bermatu behar dute, hizkuntza hori lurralde horretan ofiziala bada.

Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuan ezarritakoa gorabehera, PRTR neurrien betearazpenean parte hartzen duten kudeaketa-, jarraipen- edota kontrol-lanak egiten dituzten pertsonak arreta berezia jarriko dute Etika eta Jokabide Kode hau betetzean MRRko funtsekin finantzatzutako proiektuak kudeatzeko prozeduraren honakoalderdi eta fase hauetan:

1. Zorrotz beteko da dagokion gaian aplikatzekoa den Batasuneko, estatuko edota eskualdeko legeria, bereziki honako gai hauetan:

- Gastuen hautagarritasuna.
- Kontratazio publikoa.
- Laguntza-erregimenak.
- Informazioa eta publizitatea.
- Ingurumena.
- Aukera-berdintasuna eta diskriminaziorik eza.

2. MRR-ko funtsen kudeaketarekin, jarraipenarekin eta kontrolarekin zerikusia duten langile publikoek beren eginkizunak gardentasunean oinarrituz beteko dituzte. Printzipio horrek argitasuna eta egiazkotasuna eskatzen du, bai barnean, bai kanpoan, ezagutarazten den edozein informazio edo daturen tratamenduan eta hedapenean. Printzipio horren arabera, arretaz erantzun behar zaie informazio-eskaerei, arriskuan jarri barik, inolaz ere, interes publikoko arrazoiengatik sentikortzat jo daitekeen informazioaren osotasuna.

3. Arreta berezia emango zaio gardentasun printzipioa betetzeari:

- MRR funtsek finantzatzutako laguntzak emateko prozesuen emaitzak ezagutarazten eta jakinarazten direnean.
- Kontratazio-prozeduren garapenean.

4. Gardentasun-printzipioa betetzeak ez du esan nahi langileek behar bezala erabili behar ez dutenik konfidentzialtzat jotzen den informazioa, hala nola datu pertsonalak edo enpresetatik eta beste erakunde batzuetatik datorren informazioa. Informazio hori ez da erabiliko norberaren edo hirugarrenen onurarako, faborezko traturen bat lortzeko edo interes publikoaren kalterako.

5. Interes-gatazka egongo da baldin eta enplegatu publikoek ezin badituzte MRR-ko funtsekin zerikusia duten eginkizunak inpartzialki eta objektiboki bete kofinantzatutako jarduketan onuradunekin konprometitu gabe, familiaarrazoiak, arrazoi afektiboak, kidetasun politikoa, interes ekonomikoak edo halako arrazoiak direla-eta. Interes-gatazka sortzen da enplegatu publiko batek bere interes pribatuak betebeharrak profesionalen aurretik jartzeko aukera izan dezakeenean.

Arreta berezia jarriko da langile publikoek interes-gatazkarik izan ez dezaten, MRR funtsek finantzatzutako eragiketetan, "kontratazio" eta "laguntza publikoak emateko" prozedurei dagokienez.

A) Kontratazio publikoa.

Interes-gatazka bat identifikatuz gero, honakoa egingo da:

- Egitateak aztertu inplikaturako pertsonarekin, egoera argitzeko.
- Inplikaturako pertsona Kontratazio prozeduratik kanpo lagatzea.
- Hala badagokio, prozedura indargabetzea/ezeztatzea.

Baldin eta interes-gatazka bat gertatu bada, zehapenen arloko lege-araudia aplikatuko da.

B) Laguntza publikoak.

MRReko funtsekin finantzaturako laguntzak hautatzeko, emateko eta kontrolatzeko prozesuetan parte hartzen duten enplegatu publikoek ez dute parte hartuko interes pertsonala duten gaitan.

Baldin eta interes-gatazka bata gertatzen bada, zehapenen arloko legearaudia aplikatuko da.

KODEAREKIKO ERANTZUKIZUNAK

Jokabide Etikoaren Kode honen printzipioak ulertzea eta betetzea MRRren funtsekin finantzaturako eragiketak kudeatu, jarraitu edota kontrolatzeko eginkizunak betetzen dituzten pertsona guztien erantzukizuna da.

Nolanahi ere, komeni da erantzukizun espezifiko batzuk zehaztea, lanbide-profilen arabera.

Langile guztiek obligazioa dute:

- Kodean xedatutakoa irakurtzeko eta betetzeko.
- Lan-ingurunean Kodearen zabalkundea egiteko, laguntzaileen, hornitzaileen, laguntza teknikoko enpresen, dirulaguntzen onuradunen edo Udalarekin elkarreaginean diharduen beste edozein pertsonaren artean.

Aurrekoetz gain, zerbitzuaren arduradunek honako obligazioak dituzte:

- Kodearen inguruan sortzen diren balizko zalantzak argitzen laguntzeko.
- Kodea betetzen eredu izateko.

Zuzendaritza organoek obligazioa dute langile guztiek Kodea ezagut dezaten sustatzeko, bai eta Kodea betetzea sustatu eta haren aginduak betetzeko.

II-B ERANSKINA

DURANGOKO UDALEKO TOKIKO POLITIKAREN KALITATE INSTITUZIONALERAKO KONPROMISO, JOKABIDE ETA GOBERNU ONERAKO KODEA

II. DURANGOKO UDALEKO TOKIKO POLITIKAN JARDUERA PUBLIKOAK EGITEKO JOKABIDE KODEA

JOKABIDE KODEAREN HELBURUAK

Jokabide Kode honen helburu nagusia da, alde batetik, tokiko ordezkari politikoek bete behar dituzten oinarriak eta balioak argitzea, eta, bestetik, oinarri eta balio horiek bete daitezen lagungarriak izan daitezkeen zenbait tresna finkatzea.

TOKIKO ORDEZKARIA DEN KARGU PUBLIKOAREN JOKABIDEAREN OINARRIAK

Osotasuna. Osotasunaren bidez, zerbitzari publikoak era koherentean jokatu ahal du egunero, zerbitzu publikoaren oinarria eta horrekin bat datozen gainerako oinarriak betez, esate baterako, alderdikeriarik eza, eraginkortasuna, gardentasuna, legezkotasuna, etab. Horrez gain, balioen arteko gatazka ezin saihestuzkoa denean, erdigune zuzena bilatuko du, hau da, lortu nahi diren balioen arteko konpromiso zuhurra.

Eredugarritasuna. Herritarrek instituzio horren "ispiluari" begiratzen diote; eta, hala, beraz, instituzio horrek ezinbestez baztertu behar ditu udalaren irudi instituzionalari kalte egin diezaioketen –kalte apur bat bada ere– eta herritarrek tokiko gobernuengan duten uste ona honda dezaketen ekintza edo omisio guztiak.

Eskuzabaltasun subjektiboa. Erabaki politikoak interes publikoa eta herritarren onura lortzeko baizik ez dira hartu behar. Hortaz, ez da susmorik txikiena ere sortu behar, hartutako erabakiak hartzailearen, bere senideen edo bere lagunen onurarako direla (edo izan daitezkeela), edota udalaren interes orokorrekarekin zerikusirik ez duten interes partikularren ondoriozkoak direla pentsatzeko.

Alderdikeriarik eza. Erabakiak hartzerakoan, jasotako aginpidearen ondoriozko betebeharren bat bete behar izanez gero, alderdikeriarik gabe jokatu behar da beti. Mota horretako jardueretan, batere alderdikeriarik gabe jardun behar da, esate baterako, langileak izendatzeko prozesuetan, administrazioko kontratazioan, diru- laguntzak ematean edo ukatzean, arauak ezartzean, eta finantza arloko edo bestelako baliabideak erabiltzean.

Kontuak ematea. Hartutako erabakien eta egindako ekintzen erantzulea izango da beti. Horrenbestez, erabaki guztien arrazoi objektiboak jakinarazi edo azaldu beharko ditu, azterketa politikora eraman eta herritarrek ebaluatzeko moduan jarri beharko ditu, eta, hala dagokionean, bere gain hartu beharko ditu egindako akatsen ondorio politikoak. Kontuak ematean, bere gain hartu beharko ditu, beti eta nolanahi, erabaki txar edo oker batek eragindako politika- edo kudeaketa-arloko erantzukizunak.

Gardentasuna. Erabakiak hartzean eta ekintzak betearaztean, modu irekian eta gardenean arituko da, eta informazio fidagarria eta osoa eskainiko die herritarrei, hartu dituen erabakien arrazoiei eta prozedurei buruz. Era berean, erabaki horiei dagozkien finantza kostuak ere azalduko dizkie herritarrei; legeek horrela ezartzen dutenean baizik ez du murriztuko informazio hori, salbuespen gisa. Gardentasunari jarraiki, tinko eta erabakimenez egingo du gobernu irekiaren alde ("kristalezko gobernuaren" alde), batez ere, diru-kutxa publikoetan eta herritarrei eskatzen zaizkien zergetan ekonomiako eta finantzazko ondorioak dituzten erabaki guztiei begira.

Zintzotasuna. Zintzotasunez jokatu beharko du, argi azaldu beharko ditu dagozkion zeregin publikoak egiteko oztopo izan daitezkeen interes pribatuak, eta beharrezkoak diren urratsak egin beharko ditu tartean egon daitekeen edozein interes-gatazka konpondu ahal izateko. Hortaz, Zuzenbideak esandakoa bete behar du, prozeduren hitzari eta espirituari jarraitu behar die, ekonomia- eta finantza- arloko

kudeaketa eraginkorra egin behar du, jokabide-kode hau bete behar du, eta izan ditzakeen interes-gatazken berri eman behar du, bai eta tokiko ordezkariak diren beste kargu batzuegan eragina izan dezaketen gatazken berri ere.

Begirunea. Behar den begiruneaz hartuko ditu herritarrak, administrazio publikoko langileak eta gainerako ordezkariak, beti eta toki guztietan. Hortaz, ez du erdeinuzko hitzik erabiliko, gainerakoek dituzten eskubideak gordeko ditu, ez du inolako bereizkeriazko jokabiderik izango, eta adeitasunez hartuko du jendea, erakundean eta tokiko erabakiak hartzeko prozesuan bakoitzak betetzen dituen rolak aintzat hartuta. Adeitasunezko tratamendu bera izan beharko du erakundeko ordezkari politikoekin, enplegatuekin, hornitzaileekin eta herritarrekin.

TOKIKO ORDEZKARIA DEN KARGU PUBLIKOAK BETE BEHARREKO JOKABIDEKO ESTANDARRAK

Jokabideko estandarrak, jarduteko oinarri-multzoa dira, Durango Udaleko tokiko ordezkaria den kargu publikoak ezinbestez bete beharrekoak. Gutxieneko eginbeharren eta beharrianen zerrenda dira, ordezkaria den kargu publikoak kargu hori izatearen ondorioz bete behar dituen gutxieneko beharrianak. Horien bidez, zeregin horiek udal edo tokiko erakundeko egitura politikoan duten betekizun instituzionala indartu nahi da, herritarren aurrean eraginkortasunez betetzen direla egiaztatze aldera.

Durango Udaleko tokiko ordezkaria den karguaren jokabideak estandar hauek bete beharko ditu:

1. Betebehar orokorrak

Behar den begirunez eta errespetuz hartu beharko ditu gainerako pertsonak, beti eta nolanahi.

Ez du isilpeko informaziorik edo kargu hori izatearen ondorioz jakin duen mota horretako informaziorik jakinaraziko, informazio hori isilpean gorde beharko baitu beti. Betebehar hori betetzean, gardentasun oinarriari dagozkion eginbeharak ere bete beharko ditu.

Bere jokabideak ez dio kalterik egingo ordezkatzeko duen erakundeak herritarren artean duen irudiari, ez eta berak duen ospe instituzionalari ere.

Ez du bere kargu instituzionala inola ere baliatu behar onurak beretzat lortzeko, edo beste pertsona edo erakunde bati abantailak edo desabantailak eragiteko, legeak onartzen dituen diskriminazio positiboko kasuetan izan ezik.

Beste pertsona edo enplegatu publiko batzuek beraren jarraibideak betetzen dituztenean, ahalegina egingo du pertsona horiek jarraibideak balia ez ditzaten onurak beraientzat lortzeko, edota hirugarren batzuei kalte eragiteko edo onura ekartzeko.

Arrazoi objektiboak eman beharko ditu beti, erabaki politiko guztiak justifikatzeko, eta zentzuzko eran emango ditu horiei buruzko arrazoiak.

Erabakiak hartzean, iritzi eta aholku guztiak hartuko ditu aintzat, bai eta konpondu beharreko arazoak izan dezakeen irtenbiderik zentzuzkoena eta eraginkorrena erabakitzeko eta bermatzeko lagungarri izan daitezkeen txosten eta azterketa guztiak ere.

2. Dagozkion erantzukizun publikoak baliatzea

Dagozkion zereginak beteko ditu arduraz, arretaz, gardentasunez eta bere erabakien erantzule izateko borondatez.

Ahalegina egingo du faboritismoz kutsatutako praktikak saihesteko, edo biderik ez emateko herritarrek susma dezaten pertsona edo erakunde batzuen aldeko tratua duela.

Ez du bere karguari dagokion eskumenik erabiliko, zuzenean edo zeharka, bere interesaren alde edo interes pribatuaren alde egiteko, edota pertsona edo talde jakin batzuen interesei onura ekartzeko.

Bozketaren bat egin edo erabakiren bat hartzean, jendaurrean jakinarazi beharko du bere interesak kolisioan daudela interes publikoarekin. Era berean, zuzeneko edo zeharkako interes pertsonala duenean, edo interesen arteko talka egon daitekeenean, ez du bozkatuko bozketa egitean edo erabakia hartzean.

Baliabide publikoak eraginkortasunez kudeatuko ditu, eta ez du ondasun publikorik erabiliko interes pribatuak lortzeko.

Behar bezala bermatuko du berdintasunezko tratua emango diela herritarrei eta entitate eta erakundeei, inolako bereizkeriarik egin gabe.

Zuzentasuna (berdintasuna) sustatuko du, eta eraginkortasunez kenduko ditu helburu hori osorik betetzeko aurkitzen dituen oztopo guztiak.

Oro har, guztien artean onartu diren arauak eta gizarteko egiuneak gorde beharko ditu, bere jarduera publikoan eta dagozkion erantzukizunak betetzean.

3. Interesen arteko gatazkak

Interesen arteko gatazka sortuko da interes publiko baten edo batzuen, eta beste interes pribatu edo publiko batzuen artean interferentziaren bat dagoenean, eta, horren ondorioz, betebeharrak publiko nagusia independentziaz, objektibotasunez eta alderdikierarik gabe betetzeko aukera arriskuan jartzen denean, edo estutasunean jartzeko itxura hartzen zaionean (Jospinen Komisioaren definizioa, 2012).

Ahalegina egingo du interesen arteko gatazka oro saihesteko; ildo horretan, interesen arteko gatazka ageriko da, erabakiak hartzeko prozesu batean, pertsona batek interes pribatuaren eragina egon daitekeela sumatzen duenean, eta interes horiek nolabait oztopatzen edo desbideratzen badute betebeharrak publikoak betetzeko aukera.

Ez ditu bere eskumen instituzionalak erabiliko prozedurak arintzeko, kargak kentzeko edo hirugarren batzuei onuraren bat emateko, udalarekin zerikusirik ez duten interesek bultzatuta.

Era berean, ez du egingo udalaren interes publikoekin, zuzenean edo zeharka, talka egin dezakeen edo tokiko ordezkariaren jardura politikoa zuzenean edo zeharka zalantzan jar dezakeen negozioirik.

Bere betebeharrak eta erantzukizunekin talka egiten duen –edo talka egin dezakeen– interes-gatazkaren eragina izan dezakeen kargu publikoak jendaurrean eman beharko du horren berri berehala, eta, aditzera eman beharko du –ahal dela idatziz– gatazka hori dagoela, edo, besterik ez bada ere, ustezko interes-gatazkaren inguruko zalantza azaldu beharko du. Nolanahi ere, hala interesen arteko gatazka dagoenean, nola gatazka horren inguruko ustezko zalantza pizten denean, zuhurtziazko neurri gisa, instituzioaren izen ona gordetzeko, ez du parte hartuko interes-gatazka egon daitekeela-eta susmorik arinena pizten duten erabakiak hartzeko prozesuetan.

4. Opariak eta (egon daitezkeen) onurak

Ordezkaritza duen kargu publikoak ez du onartuko, bere kargua dela-eta, pertsona edo erakunderen batek emandako oparirik edo zerbitzurik, gizarte eta adeitasunezko ohiko usadioetatik harantz badoa. Aipatutako ohiko usadioetatik harantz doazen opariei dagokienez, opari horiek erakundearen ondarean sartu beharko dira. Nolanahi ere, uko egingo die bere etorkizuneko erabaki politikoetan eragina izan dezaketen dohaintzei, opariei eta zerbitzuei.

Ez du onartu behar inolako sarrerarik, txartelik, loteria-zenbakirik edo zuzeneko nahiz zeharkako bestelako onurarik, ohiko, gizarteko eta adeitasunezko usadioetatik harantz badoa, edota nolabait baldintzatu ahal baditu dagozkion erantzukizunak betetzean etorkizunean hartuko dituen erabakiak.

Era berean, behar diren zentzuzko neurri guztiak hartu beharko ditu behar bezala bermatzeko bere hurbileko familia-zirkuluak ez duela jasotzen oparirik edo onurarik, pertsona edo entitatearen baten aldeko tratua izateko susmorik txikiena eragiteko moduan.

5. Tokiko ordezkaria den kargu publikoak beste kargu edo enplegatu publiko batzuekin edota herritarrekin duen harremana

Behar den begirunez hartuko ditu udaleko arduradun politikoak, bereziki oposizioko alderdietako kideak.

Era berean, oposizioko alderdietako kideek behar den begirunez eta adeitasun instituzionalez hartuko dituzte tokiko gobernuko taldeko kideak.

Tokiko politikarien arteko harremanetan, adeitasuna eta heziketa nagusitu beharko dira beti.

Begirunez eta arreta bereziz hartu beharko ditu udal-administrazioko enplegatu publikoak, bereziki berak egiten dituen zereginei dagokien jarduera-arloko edo jarduera- sektorekoak diren kideak. Hortaz, ez du begirune eta adeitasun hori aldatu edo kaltetu dezakeen jokabiderik izan behar.

Herritarrei harrera egitean, zuzentasun eta adeitasun osoz jokatu du, eta gogotsu entzungo ditu haien proposamenak, iradokizunak eta kexak.

6. Gardentasuna: informaziorako sarbidea

Erakundea kudeatzeko egiten diren jarduerak eta jarduera politiko guztiak gardentasun oinarriaren mendean jarri beharko ditu, legeak isilpekotasuna eskatzen duenean edota hirugarren batzuen eskubideetan eragina izan dezakeenean izan ezik. Nolanahi ere, salbuespen horiek modu murriztailean ulertuko dira.

Publizitate aktiboaren oinarria eraginkortasunez beteko du, bere instituzioetan gardentasuna bermatze aldera.

Eraginkortasunez bultzatuko du herritarrek eta erakundeek jendaurreko informazioa eskuratzeko sarbidea izan dezaten, legeek ezartzen dituzten mugak aintzat hartuta.

Behar bezala arrazoitutako erantzun arinak emango dizkie informazioa eskatzeko jasotzen dituen eskaerei.

Bere udalean gobernu irekia ezartzearen alde, datuak berrerabiltzearen alde eta administrazio elektronikoaren alde egingo du.

Herritarrek parte hartzeko finkatuta dauden bideak sustatuko ditu, bai eta Internet eta sare sozialak ere.

Lanean arituko da administrazioa irekia eta erraztua izan dadin, eta hizkera erraza eta ulergarria erabil dezan.

Bere zereginak betetzean, une oro babestuko ditu izaera pertsonaleko datuak.

II. GOBERNU ONERAKO OINARRIAK

Durangoko Udalak jarraian agertzen diren oinarrien arabera gobernatuko du eta gauzatuko du beren ekintza politikoa, kudeaketa politikoa ahalik eta gehien bete ahal izateko.

Oinarri horiek etengabeko hobekuntzako helburuak dira, eta ezin izango dira alde batera utzi gobernatzeko ekintzan, udalen tipologia desberdinaren ondorioz, tamaina, antolakuntzako egitura edo eskura dauden baliabideak aintzat hartuta.

Tokiko Gobernu Onerako Oinarriak bi ataletan egituratuta daude, helburuaren arabera: alde batetik, jarduera politikoari buruzko informazioa ematea, eta, bestetik, gobernariak baliabide publikoak kudeatzea.

GOBERNU ONERAKO OINARRIAK TOKIKO ORDEZKARITZA DUEN KARGU PUBLIKOAREN JARDUERAN

Indarrean dagoen sistema juridikoa gordeko du, eta herritarren oinarrizko eskubideak bermatuko ditu.

Herritarrek gai publikoetan eta tokiko erabaki publikoak hartzeko prozesuetan parte har dezaten sustatuko du.

Gardentasunez jokatu du erabakiak hartzeko prozesuetan, eta herritarrei behar den informazio guztia emango die, erraz eskuratzeko eta ulertzeko moduan.

Herritarren beharrezarri arin erantzun die, arazoak konponduko ditu, eta egiten dituzten eskaerak zentzuzko epean beteko ditu.

Politika- eta gizarte-arloan eta herritarrekiko harremanetan bat etortzeko prest egongo da, eta buru argiz egingo du bitartekaritza-lana gizarteko interes desberdinen artean, gizarteko aktoreei arreta berezia eginez, batez ere, gizarte-egoerarik ahulenean daudenei.

Berrikuntza sustatuko du erakundean, eta antolakuntzako egiturak eta prozedurak modernizatuko ditu.

Udal-gobernantza azkarraren eta iraunkorraren alde egingo du.

Emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna eta gizarteko kohesioa sustatuko ditu, eta era egokian kudeatuko ditu aniztasuna eta elkarbizitza.

Baliabide publikoak eraginkortasunez eta zentzuz kudeatuko ditu, eta ahaleginak egingo ditu dirurik ez xahutzeko, edo justifikatu gabeko gasturik ez egiteko, eta zorpetze iraunkorra lortzeko.

Hartzen diren erabaki politiko eta administratibo guztien erantzule izango da, batez ere, kudeaketan dituen emaitzei begira.

Herritarrek udalerrikoak izateko duten sentimendua sustatuko du, baliabide publikoekiko begirunea izateak duen garrantzia indartuko du, eta baliabide horien erabilera arduratsua eta iraunkorra bultzatuko du.

GOBERNU ONERAKO OINARRIAK, PRESTAZIO ETA BALIABIDE PUBLIKOAK KUDEATZEARI BEGIRA

Iraunkortasuna. Oreka zuzena bilatuko du gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-arloko lehentasunen artean, eta herritar guztien parte-hartzea sustatuko du. Hirigintzako plangintzako erabakiak hartzean, hiri-ingurune iraunkorrak eta adimentsuak sustatuko ditu, pertsonak dituzten beharrezarriekin bat datozenak. Iraunkortasuna ez da ingurumen- arlora murriztu behar; aitzitik, baliabide-mota guztietara eraman behar da, baita ekonomia- eta finantza-arloetara ere.

Deszentralizazioa. Tokiko autonomia indartuko du, eta, horrez gain, ahalegina egingo du erabakiak hartzeko, zerbitzuak egiteko eta baliabideak esleitzeko prozesuak lurraldeko unitate egokietan egin daitezen (barrutietan, auzoetan, etab.). Erabakiak hartzean, baliabideak esleitzean eta zerbitzuak

egitean, lurraldeko deszentralizazioari jarraitzeaz gain, parte-hartze ehunaren kalitateak hazi eta hobera egin behar du.

Zuzentasuna. Zuzentasunean oinarritutako politikak eta zerbitzuak egitearen alde joko du, hala helburu publikoari, nola zerbitzuen prezioari (tasei) begira; ildo horretan, tasak behar bezala egokituko ditu, herritar bakoitzak duen finantza gaitasuna aintzat hartuta. Pizgarriak jarriko dira, gizarte-egoerarik ahulenean dauden talde jakin batzuei emateko.

Berdintasuna. Emakumeen eta gizonen arteko egiazko eta benetako berdintasuna bermatuko da, oinarri hauek betez: tratu aldeko berdintasuna, aukera-berdintasuna, aniztasunarekiko eta desberdintasunarekiko errespetua, generoko ikuspegia barne hartzea, ekintza positiboa, sexuaren arabera rola eta estereotipoak kentzea, ordezkaritza orekatua lortzea, eta era koordinatuan eta lankidetzan aritzea.

Eraginkortasuna. Zerbitzuak egiteko eta gastu publikoa kudeatzeko, eraginkortasunari lotutako irizpideak hartuko dira kontuan, mota guztietako baliabideak erabiltzean. Ildo horretan, zerbitzuen kostua aurrez jakin behar da, eta helburu argiak eta kudeaketako adierazleak finkatu behar dira, zerbitzu horien kostua ebaluatu ahal izateko.

Gardentasuna eta kontuak ematea. Hala erabakiak hartzeko prozesuetan, nola administrazioko prozeduretan edota tokiko botere publikoen jardueran, gardentasunaren oinarriari jarraituko zaio. Oinarri hori publikitate aktibokoa da, eta bitarteko egokia da herritarrek informazio publikoa eskura dezaten bermatzeko, betiere, legeek finkatutako gutxieneko mugak betez.

Konpromiso zibikoa, eta bertako hizkuntza eta kultura eta aniztasuna babestea. Euskara eraginkortasunez ezarriko da, eta haren erabilera erabat zabalduko da, hala tokiko administrazioarekiko harremanetan, nola udalerrri barruko gizarte-harremanetan. Euskal kulturaren adierazpide guztiak bultzatuko dira. Era berean, alderdi hauek sustatuko dira: aniztasunaren kultura, herritarren erantzukizun zibikoak, errespetuaren kultura, gatazkak era alternatiboan konpontzeko baliabideak eta bitartekaritza, bai eta gizarte-egoerarik ahulenean dauden pertsonen (gazteak, adinekoak, etorkinak, langabeak, etab.) osatutako kolektibo edo taldeek tokiko politikan parte hartzea ere, tokiko gobernuak bere interesak, iritzia eta ikuspegiak era egokian balioetsi ahal izan ditzan erabakiak hartzeko prozesuan.

Segurtasuna eta babes zibila. Herritarrek arrisku naturalen aurrean gaur egun duten kontzientzia bultzatu, eta krisialdiko egoeren kudeaketa sustatuko da; horrez gain, ingurune segurua eta osasungarria bermatuko zaie biztanle guztiei, bereziki haurrei. Hirikoa edo udalerrikoa izateko sentimendua sustatuko da; horretarako, herritarren arteko elkarbizitza eta garapena lantzeko politikak prestatuko dira, eta herritarrek gune publikoan eta gainerako auzokideekiko harremanetan dagozkien betebeharrak eta erantzukizunak har ditzaten bultzatuko da. Horrez gain, beste alderdi batzuetara hedatuko da segurtasuna, hain zuzen ere, herritarren erosotasuna eta lasaitasuna hobetzeko eta osasuna bermatzeko (kaleak eta plazak zaintzea, urak eta hondakinak tratatzea, elikagaiak kontrolatzea, etab.).

III. TOKIKO ORDEZKARIAK DIREN KARGU PUBLIKOEN ERANTZUKIZUNAK ETA KONPROMISOAK, DURANGOKO UDALETAN KALITATE INSTITUZIONALEKO POLITIKA ABIARAZTEKO

DURANGO UDALEKO GOBERNU-TALDEETAKO KIDEEK BEREN GAIN HARTZEN DITUZTEN KONPROMISOAK ETA ERANTZUKIZUNAK

Durangoko udaletako alkateek eta beren gobernu taldeek erantzukizunez gidatu behar dituzte udal-gobernua eta erakundearen zuzendaritza politikoa, instituzioekin zintzo jokatu behar dute beren zereginak betetzean, eta ahalegina egin behar dute herritarrentzat ahalik eta ongizaterik handiena lortzeko, dagozkien eskumenen esparruan, eta udalerrriak eskura dituen baliabideak erabiliz.

Ondorio horretarako, konpromiso eta erantzukizun hauek hartuko dituzte herritarren aurrean:

- **Instituzioa duintasunez ordezkatztea.** Alkateak (eta, harekin batera, gobernu taldeko kideek) konpromisoa hartzen du instituzioa oro har ordezkatzeko, eta ez zati bat bakarrik. Europako Jokabide Kodean jasota dagoenari jarraiki, erantzule dira tokiko herritar guztien aurrean, bai eta botoa eman ez dieten bozkatzaileen aurrean ere. Instituzioko ordezkariak eta, orobat, tokiko agintariak dira, legezketasun demokratikoaren ondorioz. Hortaz, zuzentasun eta eutsitasun bereziz aritu behar dute kargua betetzean, eta beren jokabide publikoan eta pribatuan.
- **Herritarrei eraginkortasunez komunikatzea eta gogotsu entzutea.** Udal-gobernuaren tokiko politika kalitatezkoa izan dadin, herritarren ikuspegitik, neurri handi batean, eraginkortasunez komunikatzeko gaitasuna izan behar da. Durango Udaleko tokiko politikariek konpromisoa hartzen dute eskura dituzten baliabide guztiak erabiltzeko (sare sozialak barne hartuta) herritarrekin harremanetan jartzeko, eta beren erabakiak eta, orobat, erabaki horiek hartzeko dituzten arrazoi errazak eta ulergarriak helarazteko. Horrez gain, hitz ematen dute gogotsu eta arretaz entzungo dituztela herritarren kezak, iradokizunak eta kexak, eta, era berean, arrazoiak emanez erantzungo dietela haien eskaerei, egoera dela-eta objektiboki horrela behar denean.
- **Politikak azaltzea eta helburu estrategikoak zehaztea.** Udal-taldeetako kideek hitz ematen dute helburu estrategikoak zehaztuko dituztela, horien bidez, udal-politika koherentea eta iraunkorra prestatu ahal izateko, herritarren onurarako. Politika hori bideratzeko, hiriko plan estrategikoak prestatuko dira, eta talde politiko eta gizarte- eta enpresa-arloko aktore guztiekin itunduko dira. Bestetik, epe laburragoan, aginduko planak edo gobernuko planak ere baliatuko dira. Nolanahi ere, udal-politikaren ardatz horiek ingurune aldakorren arabera egokituko dira.
- **Politikei lehentasuna ematea eta erabakiak hartzea.** Tokiko politikaren funtsa lehentasun politikoak finkatzea da, are gehiago ekonomia- eta finantza-arloko krisialdian edo aurrekontuei eusteko egoeran egonik. Durango Udaleko ordezkari politikoek hitz ematen dute herritarrei egiten dizkieten zerbitzuen zorroari eutsiko diotela, betiere, ekonomia- eta finantza-arloko egoerak horretarako aukera ematen badu. Hortaz, erantzukizunez jardun beharko dute, udal-finantzen iraunkortasuna jokoan dagoenean, eta, ildo horretan, lehentasuna eman beharko diete udalerriarentzat eta herritarrentzat garrantzi handiena duten politikei (batez ere gizarte-egoerarik ahulenean dauden herritarrak aintzat hartuta). Horrez gain, erabaki korapilatsuak hartu beharko dituzte, testuingurua dela-eta hala behar denean (eta, gero, azalpen egokiak eman beharko dizkiete horiei buruz, udal-oposizioko alderdietako kideei eta herritarrei).
- **Emaitzak edo helburuak lortzeko lan egitea.** Tokiko gobernuko egituretako Politika arrazionalizatze prozesuaren ondorioz, ezinbestekoa da emaitzak edo helburuak lortzeko lan egitea, udalerriak onetsitako helburu estrategikoak eta gobernuko edo aginduko planak betez.
- **Arazoei irtenbidea ematea eta gatazkak konpontzea.** Durango Udaleko tokiko ordezkariak hitz ematen dute zentzuzko konponbideak bilatuko dituztela beren erkidegoan dauden gatazkak edo arazoak konpontzeko. Ildo horretan, Durango Udaleko tokiko politikariek (alkateak eta beren gobernu-taldeetako kideak) "izaera politikoa duten auziak, arazoak eta gatazkak" konpondu beharko dituzte. Aitzitik, izaera hori ez duten arazoak udal bakoitzeko zuzendaritzako edo administrazioko egituretan konpondu beharko dira. Alkatea ez da "irregularitasunen kudeatzailea", eta ez du inondik ere izan behar; era berean, ez da auzo-erkidegoko arazoak leku guztietan konpontzeaz arduratu behar.
- **Beharrezkoa denean, ordezkaritza ematea.** Durango Udaleko alkateak hitz ematen dute garrantzi txikiagoko gaiak beste batzuen esku utziko dituztela, beren erakundearen eraginkortasuna hobetu ahal izateko, eta herritarrei zerbitzu hobeak eskaini ahal izateko. Gobernuko zereginak betetzen dituen tokiko ordezkari politikoak gai garrantzitsuak hartu behar ditu ardatz gisa, eta beste batzuen esku utzi behar ditu garrantzi txikiagoko gaiak. Hala ere, ondo aztertu behar da zein

pertsonaren esku utziko diren gai horiek. Izan ere, pertsona horrek beharrezkoak diren eskumenak izan beharko ditu, bere esku utzitako zereginak behar bezala bete ahal izateko, azken batean, herritarren interesa ondo bermatu ahal izateko, eta herritarren itxaropenei eta interesei hutsik ez egiteko.

- **Erantzukizunez negoziatzea.** Udaleko arduradun politikoei konpromisoa hartzen dute taldeko interesak eta udaleko finantza publikoak babesteko, edozein motatako taldeekin, oposizio alderdietako kideekin edo instituzioekin negoziazioan aritzean. Izan ere, ez da jarrera arduratsua etorkizuneko belaunaldiak arriskuan jartzea edo udalerria iraunkorra ez den eran zorpetzea. Durango Udaleko tokiko politikari guztiek hitz ematen dute behar den guztietan esango dutela ezetz, negoziazioko prozesuetan daudela, eta arrazoiak emango dituztela, ezezko guztiei buruzko datu objektiboak aurkeztuko dituztela, eta, hortaz, "ezetz positibo" (justifikatu) eta arduratsuaren alde egingo dutela.
- **Baliabide urriei lehentasuna ematea.** Aurrekontuei eusteko oraingo testuinguruan, Durango Udaleko tokiko politikariek erantzukizunez kudeatu behar dituzte udalerrietako baliabide publikoak, eraginkortasunari eta ekonomiari lotutako irizpideak erabiliz. Horren ondorioz, udal-aurrekontuak errealistak eta zehatzak izango dira, gastuari eusteko eta zerbitzuen kostua kontrolatzeko politikak ezarriko dira, aurrekontua udal-politikei egokিতuta egongo da, eta, horrenbestez, herritarrek ez dira zergen bidez zigortu beharko, baliabide publikoen kudeaketa txarra izateagatik.
- **Udaleko politika publikoak ebaluatzea eta gainbegiratzea.** Alkateek eta beren gobernu-taldeetako kideek hitz ematen dute beren erantzukizunaren pean osorik dauden zerbitzuak eta politikak etengabe ebaluatu eta gainbegiratu dituztela, horrela, hasieran aurreikusitako helburuetan eta kostuetan inolako desbideratzerik egon ez dadin. Era berean, galarazi egingo dute desbideratze horiek herritarren kalterako izatea. Zeregin horiek betetzeko, beren talde teknikoak eta aholkulari teknikoak hartuko dituzte oinarritzat.
- **Sareak eratzea eta gobernu irekia bultzatzea.** Udal-politikaren arduradunek hitz ematen dute gardentasuna eta gobernu irekia lortzeko politika garatuko dutela. Era berean, sareak eratzen saiatuko dira, eta, ildo horretan, informazioa eta sinergiak trukatu dituzte, tokiko gobernuaren garapena sustatzeko, eta laguntza emateko zerbitzuak egitean kostuak gutxitu eta konponbideak partekatu ahal izateko. Bestalde, Durangoko udaletako gobernu-taldeek tokiko gobernantza adimentsua sustatuko dute, eta, horretarako, hainbat formula baliatuko dituzte, hain zuzen ere, herritarren parte-hartzea sustatzen duten, hurbiltasunari lotuta dauden eta hausnarketa pizten duten formulak, hartara, herritarrek instituzioengan duten konfiantza indartu ahal izateko.
- **Gobernuko taldeetako edo beren zuzendaritza- edo administrazio-taldeetako buru izatea.** Alkateek –berezi, baina gobernu taldeetako kideek ere bai– hitz ematen dute gehienbat gogatzeko ahalmenean eta eredu garritasunean oinarrituta dauden lidergoak bultzatuko dituztela beren udaletan. Horrela, profesionaltasuna garatuko dute, proiektu jakin batean lanean ari diren zuzendaritzako taldeen eta enplegatuen arteko kohesioa indartuko dute, laguntza emango dute beren erakundeetan jarduten duten pertsonen emoziozko garapenari eta orekari eusteko, testuinguruan duten jardura erraztuz, eta, horrez gain, konpentsatzeko eta pizgarriak emateko sistemak baliatuko dituzte. Ondo egindako lidergoa bide baliagarria izango da herritarrei egiten zaizkien zerbitzu publikoak hobetzeko.

DURANGOKO UDALEKO OPOSIZIOKO ALDERDIETAKO KIDEEK BEREN GAIN HARTZEN DITUZTEN KONPROMISOAK ETA ERANTZUKIZUNAK

Durango Udaleko udal-oposizio alderdietako kideek, eta, era berean, udal- gobernu osatu gabe hari laguntza ematen dioten taldeetako kideek erantzukizunez eta modu eraikitzailean egingo diote oposizio politikoa gobernu taldeari. Horretan aritzean, zintzotasunez jokatu dute instituzioekin, eta ahalik eta ongizaterik handiena eskainiko diete herritarrei, dagozkien eskumenen esparruan eta udalak eskura

dituen baliabideen arabera.

Oposizioko alderdien zeregin instituzionala betetzeko, udal-gobernuaren ekintza politikoki kontrolatu behar da, eta proposamen bideragarriak eta iraunkorrak eskaini behar zaizkie herritarrei, gobernurako benetako hautabidea izateko.

Ondorio horretarako, udal-oposizioko alderdietako kideek konpromiso eta erantzukizun hauek hartuko dituzte beren gain, herritarren aurrean:

- **Instituzioa duintasunez ordezkatzeari.** Oposizioko kideek konpromisoa hartzen dute instituzioa duintasunez ordezkatzeko, parte hartzen duten ekitaldi, zeremonia edo jarduera instituzional guztietan. Instituzioko ordezkariak dira, hautestontzietan lortu duten legezkotasun demokratikoaren bidez. Era berean, hitz ematen dute zintzotasunez beteko dituztela dagozkien zeregin publikoak, eta zuzentasunez eta eutsitasunez arituko direla karguan, eta jokabide publikoan eta pribatuan. Nolanahi ere, zuzentasun instituzionalaz arituko dira, beren udaleko gobernu taldearekin edo gehiengoarekin harreman politikoak eta instituzionalak izatean.
- **Herritarren eskaerak eraginkortasunez bideratzea eta jakinaraztea eta gogotsu entzutea.** Udaleko oposizioak hitz ematen du erantzukizunez bideratuko dituela herritarren eskaerak, era horretan, balioetsi ahal izateko, eta, hala behar denean, onartzeko. Ildo horretan, eraginkortasunez arituko dira, eta gogotsu eta arretaz entzungo dituzte herritarren kezak, iradokizunak eta kexak. Horrez gain, hitz ematen dute ez dutela objektiboki arrazoizko justifikaziorik ez duen eskaerarik azalduko, hain zuzen ere, udalari eta herritarrei eragingo dizkieten finantzazko kostu haziak direla-eta onartzeko ezintasun materiala sorraz dezaketen eskaerak.
- **Lankidetzan aritzea udaleko helburu estrategikoak zehazteko.** Udaleko oposizioko alderdietako kideek hitz ematen dute modu onuragarrian eta eraginkorrean arituko direla elkarlanean, gobernu taldearekin batera, udalerriko etorkizuna marrazteko lagungarriak izan daitezkeen helburuak zehazteko, horrela, helburu horiei jarraiki, udal-politika koherentea eta iraunkorra egin ahal izateko, herritarren onurarako. Elkarlaneko politika horren ardatz nagusia plangintza estrategikoko tresnak izango dira; eta, hala dagokionean, behar den moduan egokituko dira, inguruabarrak edo testuinguruak hala eskatzen badute. Era berean, gobernu taldeekin itunak edo akordioak egiten saiatuko dira, aginduko planen edo gobernu planen jarduteko oinarritzko ildoak zehazteko, eta, era horretan udalaren eta herritarren kalitatea eta eraginkortasuna hobetzeko.
- **Politika batzuei lehentasuna ematea, udaleko finantza publikoek udalak eskainitako zerbitzu-zorroaren arlo guztietan esku hartzeko aukerarik ematen ez dutenean.** Udaleko oposizioko alderdietako kideek hitz ematen dute, gobernu taldea kontrolatzeko eta proposamenak egiteko eta zereginak betetzean, udalerriko finantza publikoen egoera hartuko dutela kontuan bereziki, eta, egoera hori nolakoa den, lehentasunak finkatuko dituztela, beren programa politikoari jarraiki, haien ustez une bakoitzean ezinbestekoak direnak hautatuz, herritarren beharrezkoen aurre egiteko. Hortaz, baliabide urriak hartuko dituzte aintzat bereziki, hala behar denean; bestalde, zerbitzuen zorroa finantzazko koordinatu horien arabera doitu edo egokituko dute, eta, horrela, saihestu egingo dute udalerriko finantzak ito daitezen, eta finantzako betebeharrak etorkizuneko belaunaldien esku gera daitezen.
- **Udal-gobernuaren ekintza kontrolatzea eta hainbat politika publikoren kudeaketako helburuen eta emaitzen jarraipena egitea.** Oposizioko alderdiek duten zeregin instituzional nagusietako bat da gobernuaren ekintza kontrolatzea, eta hautabide sinesgarria izatea hurrengo hauteskunde-prozesuei begira. Esparru horretan, oposizioko alderdietako kideek hitz ematen dute udal-politikaren jarraipen eraginkorra egingo dutela, behar adina denbora emango dutela zeregin horiek garatzen, eta zorrotz kontrolatuko dituztela gobernu taldearen ekintzak udal-politika publikoaren hainbat esparrutan dituen helburuak eta emaitzak. Zeregin horiek osorik gauzatzeko, udal-gobernuak tresna guztiak jarriko ditu oposizioaren esku, eta informazioa jasotzeko sarbidea erraztuko dio, indarrean dagoen legeriak ezarritakoari jarraiki.

- **Arazoei irtenbidea emateko eta gatazkak konpontzeko laguntza ematea.** Oposizioko alderdietako tokiko ordezkariak hitz ematen dute laguntza emango dutela, gobernu taldearekin batera, erkidegoak dituen gatazka edo arazo guztiei zentzuzko irtenbidea aurkitzeko. Arazo eta gatazka horien kudeaketaren azken erantzukizuna, jakina, udaleko gobernu taldearena izango da. Hala ere, oposizioko alderdietako kideek bitartekotza- eta kontrol-lana egingo dute, eta, horrenbestez, aukerak bilatuko dituzte kostu publikoak gutxitzeko eta, aldi berean, kasu bakoitzean dauden interes publikoak eta pribatuak zentzuz betetzeko.
- **Erantzukizunez negoziatzea.** Oposizioko udal-alderdietako arduradun politikoeek konpromisoa hartzen dute taldeko interesak eta udalaren finantza publikoen iraunkortasuna babesteko, gobernu taldearen edo bestelako erakundeen edo herritarren aurrean negoziatzeko prozesuetan aritzean. Era berean, onartzen dute ez litzatekeela jarrera arduratsua izango etorkizuneko belaunaldiak arriskuan jartzea edo udalerria iraunkorra ez den eran zorpetzea. Durango Udaleko oposizioko alderdietako tokiko politikariek konpromisoa hartzen dute negoziazioko prozesu guztietan erantzukizunez negoziatzeko, eta era esplizituan justifikatzeko zein arrazoiengatik hartzen duten jarrera jakin bat, era horretan, herritarrek horren berri izan dezaten eta, hala behar denean, balioetsi dezaten.
- **Erantzukizunez parte hartzea udal-aurrekontuak prestatzeko lanetan.** Baliabide urriei lehentasuna ematea. Aurrekontuari eusteko egungo egoeran, Durango Udaleko oposizioko alderdietako politikariek konpromisoa hartzen dute erantzukizunez parte hartzeko udal-aurrekontuak prestatzeko lanetan. Ildo horretan, elkarguneak bilatu, eta helburu errealistak zehaztuko dituzte, udalerri bakoitzak dituen baliabide publikoen eraginkortasun eta ekonomia arloko irizpideei jarraiki. Oposizioko alderdietako kide gisa egiten duten lana aurrekontuari egokituko zaio, udalerriak finantza iraunkorrak izan ditzan, horrela, etorkizuneko udalaren jarduera arriskuan ez jartzeko, eta, era berean, herritarrek zergen bidez ez zigortzeko.
- **Gobernu irekia eta udal-gardentasuna bultzatzen laguntzea.** Udal-oposizioko alderdietako arduradunek hitz ematen dute gogotsu arituko direla lankidetzan, gardentasuna eta gobernu irekia lortzeko politika garatzeko. Era berean, sareak eratzen saiatuko dira, eta, ildo horretan, informazioa eta sinergiak trukatu dituzte, laguntza emateko zerbitzuak egitean kostuak gutxitu eta konponbideak partekatu ahal izateko. Oposizioko alderdietako kideek tokiko gobernantza adimentsua eta herritarrek parte

III. ERANSKINA

ADIERAZLEEN KATALOGOA (BANDERA GORRIAK)

Bandera gorriak alarma-seinaleak, pistak edo balizko iruzurraren zantzuak dira. Banderagorria izateak ez du nahitaez esan nahi iruzurra dagoenik, baina jarduera-eremu jakin batek arreata gehigarria behar duela adierazten du, iruzur potentzial bat baztertzeko edobaieztatzeko.

Funtsen Koordinaziorako Batzordeak (COCOF) egindako EEGF, EGF eta KFrako iruzur- adierazleei buruzko informazio-oharra erreferentziatzat hartuta, jarraian, bandera gorrien adibideen zerrenda ez-zehatza zerrendatzen da, iruzurrezkoak izan daitezkeen praktiken tipologiaren arabera sailkatuta.

1. IRUZURRA KONTRATUETAN ETA KONTRATAZIO PUBLIKOETAN

1.1. Ustelkeria, eroskeriak eta legez kanpoko komisioak

DESKRIBAPENA:

Eroskeria eta legez kanpoko komisioak "baliozko gauzaren" bat ematean edo jasotzean datza, administrazio-egintza batean edo enpresa-erabaki batean eragiteko..

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Gizarte-harreman estua dago enplegatu kontratatzaile baten eta zerbitzu-emaila edo hornitzaile baten artean;
- Enplegatu kontratatzailearen ondarea azalpenik gabe edo bat-batean handitzenda;
- Langile kontratatzaileak kanpoko negozio estali bat du;
- Kontratistak legez kanpoko komisioak ordaintzeko ospea du sektorean;
- Dokumentatu gabeko aldaketak edo maiz gertatzen dira kontratuen balioa handitzen duten kontratuetan;
- Langile kontratatzaileak uko egiten dio kontratazio publikoarekin zerikusirik ez duen lanpostu batera igotzeari;
- Langile kontratatzaileak ez du interes-gatazkaren adierazpenik aurkezten edobetetzen.

1.2. Interes-gatazka

DESKRIBAPENA:

Kontratista den erakundeko langile batek kontratu batean ezkutuko finantza-interesen bat duenean, interes-gatazka sortzen da.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Kontratista jakin batek azaldu gabeko edo ohiz kanpoko faboritismoa du. Etengabe onartzen da lan garestia, kalitate eskasekoa, etab.
- Langile kontratatzaileak ez du interes-gatazkaren adierazpenik aurkezten edobetetzen.
- Langile kontratatzaileak uko egiten dio kontratazio publikoarekin zerikusirik ez duen lanpostu batera igotzeari.
- Badirudi enplegatu kontratatzaileak aparteko negozio bat zuzentzen duela edo lehiatzeko moduko sozietate batean lan egiten duten senideak dituela.
- Kontratazioaz arduratzen den enplegatu baten eta zerbitzu edo produktuen hornitzaile baten arteko sozializazioa.
- Kontratazioaz arduratzen den enplegatuaren aberastasunaren edo bizi-mailaren igoera ulertezina edo bat-batekoa.

- Lizitazioaren dokumentuak idazteaz arduratzen den pertsonak edo goi-mailako funtzionario batek kanpoko enpresa bat kontratatu nahi du dokumentazioa idazten laguntzeko, beharrezkoa ez bada ere.
- Prozedura negoziatu bat aukeratzen da, prozedura ireki bat egin daitekeen arren.
- Kontratazio-organoko langile batek lehiaketan parte har dezakeen enpresa batentzat lan egin du, kontratazio-organismoan sartu aurretik.

1.3. Lizitatzailerik baten aldeko zehaztapenak eta baldintza-agiriak

DESKRIBAPENA:

Baldintza-agiriekin lizitatzailerik jakin baten kualifikazioetara egokitutako zehaztapenak dituzte, edo lizitatzailerik bakar batek bete ditzakeenak.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Eskaintza bakarra aurkeztea edo eskaintza kopuru txikia, lizitaziorako hautagaigisa;
- Prozedurako agiri gidarien eta kontratista irabazlearen produktu edo zerbitzuen arteko aparteko antzekotasuna;
- Beste lizitatzailerik batzuen kexak;
- Aurreko antzeko prozeduretan onartutakoak baino preskripzio murriztaileagoak edo orokorragoak dituzten agiriak;
- Ezohiko klausulak edo arrazoizkoak ez diren klausulak dituzten agiriak;
- Hornitzaile berari esleipen kopuru handia egitea;
- Kontratatzailearen eta lizitatzailerik batzuen artean harreman pertsonalak egotea;
- Botere esleitaileak marka jakin baten produktu bat definitzen du produktugenerikoko baten ordez.

1.4. Kolusio-lizitazioak

DESKRIBAPENA:

Eremu geografiko edo eskualde bateko edo industria-sektore jakin bateko kontratista batzuek konspiratu egiten dute lehiari aurre egiteko eta prezioak igotzeko, lizitaziorako kolusio-mekanismo desberdinen bidez.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Eskaintza irabazlea handiegia da aurreikusitako kostuekin, prezio publikoen zerrendekin, industriako obra edo zerbitzu antzekoekin edo batez bestekoekin edo merkatuko erreferentziazko prezioekin alderatuta;
- Lizitatzailerik guztiek prezio altuak eskaintzen dituzte etengabe;
- Eskaintzen prezioak bat-batean jaisten dira lizitatzailerik berriek prozeduran parte hartzen dutenean;
- Esleipendunak eskualdearen, lan-motaren eta obra-motaren arabera banatzen/txandatzten dira;
- Esleipendunak lizitatzailerik galtzaileak azpikontratatzten ditu;
- Ezohiko eskaintza-ereduak (adibidez, eskaintzek beherapen-ehuneko zehatzak dituzte, eskaintza irabazlea prezio onargarrien atalasearen azpitik doi-doi dago, kontratuaren aurrekontura zehazki eskaintzen da, eskaintzen prezioak altuegiak dira, gertuegiak, oso desberdinak, zenbaki biribilak, osatugabeak, etab.)

1.5. Datuen filtrazioa

DESKRIBAPENA:

Kontratazioaz, proiektuaren diseinuaz edo eskaintzen ebaluazioaz arduratzen diren langileek isilpeko informazioa filtratzen dute, lizitatzailer bati proposamen tekniko edo finantzario bat egiten laguntzeko.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Lizitazio-prozeduren kontrola eskasa da; adibidez, epeak ez dira aplikatzen;
- Eskaintza irabazlea hurrengoaren azpitik dago;
- Eskaintza batzuk laster ireki dira;
- Eskaintza berantiarak onartzen dira;
- Aurkeztutako azken eskaintza baxuena da;
- Eskaintza guztiak atzera botatzen dira eta kontratua berriro ateratzen dalizitaziora

1.6. Aurkeztutako eskaintzak manipulatzeko

DESKRIBAPENA:

Kontratazioan langileek jasotako eskaintzak manipulatu dituzte, kontratista jakin bat hautatzen dela ziurtatzeko (eskaintzak aldatuz, "galduz", zehaztapenetan ustez egindako akatsengatik baliogabetuz, etab.).

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Lizitatzailer kexak;
- Kontrolik eza eta lizitazio-prozedura desegokiak;
- Eskaintzak jaso ondoren aldatu egon direlako zantzuak;
- Akatsengatik baztertuak diren eskaintzak;
- Lizitatzailer gaitua, zalantzarik arrazoiengatik baztertua;
- Prozedura ez da esleitu gabe utzi, eta berriro deitu da, nahiz eta eskatutako gutxiengo kopurua baino eskaintza gutxiago jaso.

1.7. Gastuaren zatikapena

DESKRIBAPENA:

Langile kontratatzaileek erosketa bat bi eskaera edo kontratu gehiagotan banatzen dute, goi-mailako zuzendarien lehia edo berrikuspenak saihesteko.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Antzeko helburua duten bi erosketa edo gehiago ikusten dira, esleipendun berari egindakoak, zuzeneko esleipen-prozedurak edo publikitate-atalaseak erabiltzeko onartutako mugen azpitik, edo lehia-berme handiagoko prozedurak eskatuko lituzketenak;
- Erosketak justifikaziorik gabe bereiztea, adibidez, eskulanerako eta materialerako kontratu bereiziz, biak lizitazio irekiko atalaseen azpitik egonik;
- Erosketa sekuentzialak, lizitazioen publikitatea egiteko betebeharraren atalasearen azpitik.

1.8. Kontratuen nahasketa

DESKRIBAPENA:

Antzeko hainbat eskaera dituen kontratista batek kostu berberak kargatzen ditu, eta gainfakturazioa eragiten du.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Antzeko fakturak aurkezten dira zeregin edo kontratu desberdinen esparruan;
- Kontratista berak aldi berean zeregin bat baino gehiagorengatik fakturatzen du.

1.9. Kostuak bidegabe igotzea

DESKRIBAPENA:

Kontratista batek iruzurra egiten du nahita, onargarriak edo arrazoizkoak ez diren edo kontratu bati zuzenean edo zeharka esleitu ezin zaizkion kostuak kargatuz. Lan-kostuak material-kostuak baino gehiago kargatu daitezke bidegabe, teorikoki langile baten lana edozein kontratutan karga baitaiteke.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Gehiegizko edo ohiz kanpoko lan-kargak adierazten dira;
- Kontratuaren aurrerapenarekin koherentziarik ez duten lan-kargak adieraztendiraz;
- Ordutegi-fitxetan aldaketa nabariak daude;
- Ezinezkoa da ordutegi-fitxak aurkitzea;
- Material-kostu berak kontratu bati baino gehiagori dagozkio;
- Zeharkako kostuak zuzeneko kostuak bezala adierazten dira.

1.10. Prezioak modu desegokian finkatzea

DESKRIBAPENA:

Kontratistak bere prezio-proposamenetan kostuei edo prezioak finkatzeari buruzko datu gaurkotuak, osoak eta zehatzak agertzen ez dituenean ezartzen dira prezioak modu desegokian, eta horrek kontratua garestitzea eragiten du.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Kontratistak uko egiten dio kostuen egiaztagiriak aurkezteari, entregatzeaatzeratzen du edo ez da aurkezteko gai;
- Kontratistak dokumentazio desegokia edo osatugabea aurkezten du.
- Prezioak ezartzeari buruzko informazioa zaharkitua dago;
- Badirudi prezioak altuak direla antzeko kontratuekin, prezio-zerrendekin edo sektoreko batez besteko prezioekin alderatuta.

1.11. Kontratuaren zehaztapenak ez betetzea

DESKRIBAPENA:

Kontratuaren zehaztapenak betetzen ez dituzten eta bete dituzten itxura egiten duten kontratistek iruzurra egiten dute.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Proben eta ikuskapenen emaitzak ez datoz bat kontratuaren zehaztapenekin;
- Frogak eta ikuskapenak ziurtatzen dituzten dokumentuak falta dira;
- Kalitatea eta emaitzak txarrak dira, eta erreklamazio-kopuru handia dago;
- Kontratistaren gastuen erregistroetan egiaztatzen da, adibidez, kontratistak ez dituela erosi obretarako behar diren materialak, ez daukala eta ez duela errentaneman beharrezko ekipamendua edo ez zuela behar besteko eskulanik lantokian.

1.12. Faktura faltsuak, puztuak edo bikoiztuak

DESKRIBAPENA:

Kontratista batek nahita aurkezten ditu faktura faltsuak, puztuak edo bikoiztuak, bere kontura jardunez edo langile kontratatzaileekin kolusioan, ustelkeriaren ondorioz.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Fakturatutako ondasunak edo zerbitzuak ez daude inbentarioan, edo ezin dahorien berri eman;
- Ez dago fakturatutako ondasunen edo zerbitzuen ordainagiririk;
- Fakturatutako ondasun edo zerbitzuen eskaera zalantzazkoa da edo ez dago;
- Kontratistaren erregistroek ez dute jasotzen lana egin denik edo beharrezko kostuak egin direnik;
- Prezioak, zenbatekoak, artikuluen edo baldintzen deskribapenak gehiegizkoak dira, edo ez datoz bat kontratuaren xedearekin, eskaerarekin, ordainagirien erregistroarekin, inbentarioarekin edo erabilera-erregistroekin;
- Faktura asko daude, zenbateko bera, faktura-zenbaki bera, data bera, etab. dutenak;
- Ur-jauzi bidezko azpikontratazioak egin dira;
- Eskudiruzko ordainketak egin dira;
- Paradisu fiskaletan inskribatutako enpresei ordainketak egin zaizkie.

1.13. Zerbitzu mamuen emaileak

DESKRIBAPENA:

Kontratistek enpresa mamuak sortzen dituzte eskaintza osagarriak kolusioan aurkezteko, kostuak puzteko edo gezurrezko fakturak sortzeko.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Zerbitzu-hornitzailea ezin da aurkitu enpresen direktorioetan, Interneten, Googlen edo beste bilatzaile batzuetan, etab.;
- Ezin dira zerbitzu-hornitzaileen helbideak aurkitu;
- Zerbitzu-emaileak aurkeztutako zerrendako helbideak edo telefono-zenbakiak faltsuak dira;
- Paradisu fiskal batean inskribatutako enpresa batengana jotzen da.

1.14. Produktuak ordezkatzeari

DESKRIBAPENA:

Kontratuan zehaztutako artikuluen kalitate apalagoko beste batzuekin ordezketa da, erosleak horren berri izan gabe.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Bilgarri ez-ohikoak edo generikoak erabiltzen dira: ohikoak ez diren bilgarriak, koloreak edo marrazkiak;
- Espero zen itxura ez dator bat benetakoarekin;
- Aldeak daude produktuen identifikazio-zenbakien eta argitaratutakoen, katalogoan daudenen edo zenbaki-sistemaren artean;
- Probetan edo funtzionamenduan hautemandako akatsen kopurua batez bestekoabaino handiagoa da, ordezeko pieza goiztiarrak behar dira edo mantentze-lanen edo konponketen kostuak handiak dira;
- Betetze-ziurtagiriak kualifikatu gabeko edo ziurtatu gabeko pertsona batek sinatuta daude;
- Alde nabarmena dago zenbatetsitako kostuen eta materialen benetako kostuen artean;
- Serie-zenbakiak ez dira ohikoak edo ezabatuta daude; serie-zenbakiak ez datoz bat fabrikatzailearen zenbaki-sistema legitimoarekin;
- Inbentarioan edo fakturan jasotako artikuluen zenbakiak edo deskribapenak ez datoz bat eskaeran aurreikusitakoarekin.

2. IRUZURRA DIRU-LAGUNTZETAN EDO LAGUNTZETAN

2.1. Ustelkeria, eroskeriak eta legez kanpoko komisioak

DESKRIBAPENA:

Eroskeria eta legez kanpoko komisioak "baliozko gauzaren" bat ematean edo jasotzean datza, administrazio-egintza batean edo enpresa-erabaki batean eragiteko.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Gizarte-harreman estua dago Ebaluazio Batzordeko kide baten eta laguntzaren edo diru-laguntzaren onuradun baten artean.
- Diru-laguntza eman duen langilearen ondarea azalpenik gabe edo bat-bateanhanditzen da.
- Onuradunak eroskeriak ordaintzeko ospea du sektorean.
- Diru-laguntza ematen duen enplegatuak uko egiten dio diru-laguntzak edo laguntzak ematearekin zerikusirik ez duen lanpostu batera igotzeari.
- Diru-laguntzak edo laguntzak ematen dituen enplegatuak ez du interes-gatazkaren adierazpenik aurkezten edo betetzen.

2.2. Interes-gatazka

Diru-laguntzak edo laguntzak ematen dituen erakundeko langile batek diru-laguntzabatean ezkutuko finantza-interesen bat duenean, interes-gatazka sortzen da.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Laguntzaren hartzaile batek azaldu gabeko edo ohiz kanpoko faboritismoa du.
- Langile emaileak ez du interes-gatazkaren adierazpenik aurkezten edo betetzen.
- Enplegatu emaileak uko egiten dio diru-laguntzak edo laguntzak ematearekin zerikusirik ez duen lanpostu batera igotzeari.
- Badirudi enplegatu emaileak aparteko negozio bat zuzentzen duela edo lehiazteko moduko sozietate batean lan egiten duten senideak dituela.
- Laguntzak emateaz arduratzen den enplegatuaren aberastasunaren edo bizi-mailaren igoera ulertezina edo bat-batekoa.
- Deialdiaren dokumentuak idazteaz arduratzen den pertsonak edo goi-mailako funtzionario batek

kanpoko enpresa bat kontratatu nahi du dokumentazioa idazten laguntzeko, beharrezkoa ez bada ere.

2.3. Hitzartutako zehaztapenak

DESKRIBAPENA:

Deialdietan, laguntza-eskatzaile jakin baten kualifikazioetara egokitutako zehaztapenak jasotzen dira, edo eskatzaile bakar batek bete ditzakeenak.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Eskatzaile bakar batek edo gutxi batzuek erantzuten diote eskaintzen deialdiari.
- Beste eskatzaile batzuek erreklamazioak aurkezten dituzte.
- Zehaztapenak aurreko antzeko deialdietan baino nabarmen zorrotzagoak edo orokorragoak dira.
- Ohikoak ez diren edo arrazoizkoak ez diren zehaztapenak daude.
- Onuradun bati emakida asko eman zaizkio.
- Emate-prozesuan zehar, harreman edo lotura pertsonalak daude laguntzaematen duten langileen eta eskatzaile batzuen artean.

2.4. Datuen filtrazioa

DESKRIBAPENA:

Eskabideak emateaz edo ebaluatzeaz arduratzen diren langileek isilpeko informazioa filtratzen dute eskatzaile bati laguntzeko.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Emate-prozeduren kontrola eskasa da; adibidez, epeak ez dira aplikatzen.
- Epez kanpoko eskaerak onartzen dira.
- Eskaera egiteko aldiari, onuraduna posta elektronikoz edo beste bideren batenbidez komunikatu da emakidaren ardura duten langileekin.
- Emate-prozeduraz arduratzen ez den enplegatu baten ezohiko jokabidea, prozeduraren inguruko informazioa behin eta berriz eskatuz.

2.5. Aurkeztutako eskaintzak manipulatzeko

Kontratazio-langileek jasotako eskaerak manipulatzeko dituzte, eskatzaile jakin bat aukeratzen dela ziurtatzeko.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Beste eskatzaile batzuek erreklamazioak aurkezten dituzte.
- Emate-prozedurek prozedura urriak eta desegokiak dituzte.
- Jasotako eskaerak, dokumentu ofizialek edo harrera-ziurtagiriek aldatu izanaren zantzuak dituzte.
- Eskabide batzuk baliogabetzen dira akatsak dituztelako.
- Baldintzak betetzen dituen eskatzaile bat baztertzeko da, zalantza arrazoiak direla medio.
- Ebaluazio-batzordeko kideek ez dute aurkeztutako eskaerak ebaluatze behar den ezaugaririk, eta pertsona bakar batek menderatzen ditu.

2.6. Gehigarritasun-printzipioa ez betetzea

DESKRIBAPENA:

Onuradunak funts beretik datozen laguntzak jasotzen ditu, baina hainbat erakundetatik, eta gehiegizko finantzaketa edo onura gertatzen da.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Deialdiak ez du zehazten laguntzak beste finantzaketa-mota batzuekin duen bateraezintasuna.
- Ez dago hirugarrenengandik jasotako finantzaketaren euskarri den dokumentaziorik.
- Onuradunak ez du gastu-kontrolik eragiketari egotzitako gastuak eta sarrerak identifikatzeko.
- Gehiegizkoa da eragiketen baterako finantzaketa.
- Proiektu bera finantzaten duten hainbat finantzatzaile daude.
- Hirugarrenek emandako finantzaketaren izaera finalista falta da, eta ez dago finantzaketa banatzeko irizpiderik.
- Onuradunak ez ditu kontrolatzen proiektuari esleitutako mugarriak eta edohelburuak.

2.7. Kostuak bidegabe igotzea

DESKRIBAPENA:

Onuraduna batek iruzurra egiten du nahita, onargarriak edo arrazoizkoak ez diren edodiru-laguntza bati zuzenean edo zeharka esleitu ezin zaizkion kostuak kargatuz.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Gehiegizko edo ohiz kanpoko lan-kargak adierazten dira;
- Proiektuaren aurrerapenarekin koherentziarik ez duten lan-kargak adieraztendiraz;
- Ordutegi-fitxetan aldaketa nabariak daude;
- Ezinezkoa da ordutegi-fitxak aurkitzea;
- Material-kostu berak proiektu bati baino gehiagori dagozkio;
- Zeharkako kostuak zuzeneko kostuak bezala adierazten dira.

2.8. Prezioak modu desegokian finkatzea

DESKRIBAPENA:

Onuradunak bere prezio-proposamenetan kostuei edo prezioak finkatzeari buruzko datu gaurkotuak, osoak eta zehatzak agertzen ez dituenean ezartzen dira prezioak modu desegokian, eta horrek proiektua garestitzea eragiten du.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Onuradunak uko egiten dio kostuen egiaztatgiriak aurkezteari, entregatzea atzeratzen du edo ez da aurkezteko gai;
- Onuradunak dokumentazio desegokia edo osatugabea aurkezten du.
- Prezioak ezartzeari buruzko informazioa zaharkitua dago;
- Badirudi prezioak altuak direla antzeko kontratuekin, prezio-zerrendekin edo sektoreko batez besteko prezioekin alderatuta.

2.9. Oinarrien zehaztapenak ez betetzea

DESKRIBAPENA:

Deialdiaren zehaztapenak betetzen ez dituzten eta bete dituzten itxura egiten duten onuradunek iruzurra egiten dute.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Proben eta ikuskapenen emaitzak ez datoz bat proiektuaren zehaztapenekin;
- Frogak eta ikuskapenak ziurtatzen dituzten dokumentuak falta dira;
- Kalitatea eta emaitzak txarrak dira, eta erreklamazio-kopuru handia dago;
- Onuradunen gastuen erregistroetan egiaztatzen da, adibidez, kontratistak ez dituela erosi obretarako behar diren materialak, ez daukala eta ez duela errentaneman beharrezko ekipamendua edo ez zuela behar besteko eskulanik lantokian.

2.10. Faktura faltsuak, puztuak edo bikoiztuak

DESKRIBAPENA:

Onuradun batek nahita aurkezten ditu faktura faltsuak, puztuak edo bikoiztuak, bere kontura jardunez edo langile kontratatzaileekin kolusioan, ustelkeriaren ondorioz.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Eskatzaileek adierazpen faltsuak aurkezten dituzte eskabideetan, hala nolasinatutako aitorpenak, finantza-txostenak, konpromisoak, etab.;
- Fakturatutako ondasunak edo zerbitzuak ez daude inbentarioan, edo ezin dahorien berri eman;
- Ez dago fakturatutako ondasunen edo zerbitzuen ordainagiririk;
- Fakturatutako ondasun edo zerbitzuen eskaera zalantzazkoa da edo ez dago;
- Onuradunaren erregistroek ez dute jasotzen lana egin denik edo beharrezko kostuak egin direnik;
- Prezioak, zenbatekoak, artikuluen edo baldintzen deskribapenak gehiegizkoak dira, edo ez datoz bat emakidaren xedearekin, eskaerarekin, ordainagirien erregistroarekin, inbentarioarekin edo erabilera-erregistroekin;
- Faktura asko daude, zenbateko bera, faktura-zenbaki bera, data bera, etab.dutenak;
- Ur-jauzi bidezko azpikontratazioak egin dira;
- Eskudiruzko ordainketak egin dira;
- Paradisu fiskaletan inskribatutako enpresei ordainketak egin zaizkie.

2.11. Konkurrentzia mugatzea

DESKRIBAPENA:

Erakundeak ez die behar besteko hedapena ematen oinarri arautzaileei edo deialdiari, ezdira argi zehazten laguntzen onuradunek edo hartzaileek bete beharreko baldintzak, ez dira ezarritako epeak errespetatzen edo ez dira aplikatu beharreko baremoak argitaratzen.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Ez dira oinarri arautzaileak edo deialdia zabaltzen, legez eskatutako publizitate- eta gardentasun-printzipioak bete gabe.
- Onuradunek bete behar dituzten baldintzak ez dira argi geratzen edo anbiguoak dira; horren ondorioz, onuradun izan daitezkeenek ez aurkeztea erabaki dezaketeedo onuradun jakin bat nahita hautatzea.

- Ustezko epez kanpo entregatutako eskabideak atzera botatzen dira, baldin eta epearen barruan aurkeztu badira edo epez kanpo aurkeztu badira eta onartu badira.
- Deialdia arautzen duten oinarriak argitaratzean, ez dira adierazten eskaerak baloratzeko baremoak.

2.12. Auditoria-aztarna galtzea

DESKRIBAPENA:

Erakundeak ez ditu betetzen auditoria-aztarnari buruzko Europako, nazioko eta/edo autonomia-erkidegoko araudian ezarritako baldintzak.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Erakundeak alde batera utzi du auditoria-aztarna bermatzeko aukera emangoduen eragiketaren dokumentazio egokia.
- Deialdiak saihestu egiten du eragiketaren ondoriozko gastuak dokumentatzekomodua.
- Deialdian gastu hautagarrien definizio argi eta zehatza falta da.
- Proiektuetan kostuak kalkulatzeko metodoa falta da deialdian.

3. FALTSUTUTAKO DOKUMENTUAK DETEKTATZEA

3.1. Dokumentuen formatua

DESKRIBAPENA:

Arautik eta oro har onartutako diseinutik desbideratzen diren dokumentuak zalantzan jarri behar dira.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Sozietatearen logotiporik gabeko fakturak eta gutunak.
- Paperean inprimatutako fakturak, ezarritako formularioez bestelakoak.
- Dokumentuaren letarren motan, tamainan, egituran, kolorean eta abarretan ageriko desberdintasunak.
- Ezabatutako edo zirriborratutako zifrak, baimendutako pertsonen sinadurarik gabeko baliogabetzeak.
- A priori justifikatuta ez dauden baimendutako pertsonen sinadurarik gabekoeskuz idatzitako zenbatekoak edo elementuak dokumentu inprimatu batean.
- Letrarik eza edo letra gehiegi, jarraitutasunik eza testuaren lerroetan.
- Zigilu ofizialen ezohiko koloreak edo ertz biziak, ordenagailu-inprimagailu baten erabilera adierazten dutenak.
- Pertsonen sinadurak guztiz berdinak (formatuan eta tamainan) hainbat dokumentutan, ordenagailuz egindako faltsifikazioa iradokitzen dutenak. Eskuz idatzitako antzeko sinadurak, edo boligrafo berdinarekin egindakoak, aldi desberdinekin lotutako dokumentuetan.

3.2. Dokumentuen edukia

DESKRIBAPENA:

Dokumentuen edukia ez da ohikoa, eta, beraz, baliozkotasuna zalantzan jarri behar da.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Ezohiko datak, zenbatekoak, oharrak, telefono-zenbakiak eta kalkuluak.
- Falta diren erregistroak (kontrol sekuentzialetan)
- Kalkulu okerra faktura batean edo ordenagailu bidez egindako hartzekoen orri batean: adibidez, eragiketen baturarekin bat ez datozen guztizko zenbatekoak.
- Faktura batean nahitaezko elementurik ez izatea: data, identifikazio fiskaleko zenbakia, faktura-zenbakia, etab.
- Zigilu baten eta sinadura pertsonal baten posizio erlatibo bera dokumentubatuetan, eta horrek irudi bat erabili dela iradokitzen du (eta ez benetako sinadura bat): ordenagailuz sortutako eta dokumentuak faltsutzeko erabilitako irudi bat izan daiteke.
- Sozietateen edo pertsonen harremanetarako daturik ez izatea, telefono-zenbakia adibidez.
- Fakturretan eta salgaiak entregatzeko oharretan serie-zenbakirik ez egotea, normalean serie-zenbakien bidez markatzen direnak (elektronikoa, ekoizpen- lerroak, etab.).
- Ondasunen edo zerbitzuen deskribapen lausoa.
- Desadostasunak eta anomaliak banku-kontuko zenbakietan (adibidez, ohikoak baino digitu gutxiago, zenbaki hori ez dator bat banku baten sukurtsal espezifiko batekin, beste inkoherentzia ageriko batzuk).

3.3. Dokumentuen xehetasunak

DESKRIBAPENA:

Dokumentuen edukia ez da ohikoa, eta, beraz, baliozkotasuna zalantzan jarri behar da.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Kontratistaren helbidea eta langilearen helbidea berdinak dira.
- Hornitzailearen edo onuradunaren helbidea sozietateak helbideratzen dituen erakunde batean dago.
- Onuradun bati edo helbide bati egindako ezohiko ordainketa-kopurua.
- Enpresa-jardueren erregistroan erregistratu gabeko entitateek jaulkitako fakturak eta salmenta-harremanak.
- Informazioa entregatzeko ezohiko atzerapenak.
- Onuradunak ez ditu jatorrizko dokumentuak aurkezten eskatzen zaizkionean.
- Dokumentuan jasotako datuak ez datoz bat erakunde berak emandako antzeko dokumentu batekin.
- Sozietateen erregistro publikoetan erregistratuta ez dagoen edo baliabide publikoetan aurkiezina den sozietate baten aipamena.
- Sozietate sortu berri batek jaulkitako fakturak.
- Sozietatearen posta elektronikoko helbideak, atzerriko Interneteko zerbitzari batean faktura bat jaulkitzen dutenak.

3.4. Dokumentazioaren eta eskuragarri dagoen informazioaren arteko koherentzia eza.

DESKRIBAPENA:

Dokumentuen edukia ez dator bat eskuragarri dagoen informazioarekin, eta, beraz, zalantzan jarri behar da haien baliozkotasuna.

IRUZURRAREN ADIERAZLEAK:

- Koherentzia eza erakunde berak jaulkitako fakturen daten eta haien kopuruaren artean;

- Kontabilitatean erregistratu gabeko fakturak;
- Aurrekontuekin bat ez datozen fakturak, prezioari, kantitateari eta kalitateari, produktu-motari eta/edo emandako produktuaren edo emandako zerbitzuaren deskribapenari dagokienez;
- Gutuna/kontratua/dokumentua, sozietatearen ordezkari gisa diharduen pertsona batek sinatua, enpresen erregistro nazionalen ordezkari gisa izendatu ez dutenean.
- Erakunde baten web orrian eskainitako informazioaren eta jaulkitako fakturaren arteko inkoherentziak: adibidez, erakundearen jardura ez dator bat fakturatutako ondasun edo zerbitzuekin.

BANDERA GORRIAK EGIAZTATZEKO ZERRENDAA

Prozedura (espedientearen identifikazioa):

Betetze-data:

Bandera gorriaren deskribapena	Aantzeman al da prozeduran erakundeak definitutako bandera gorririk?	Oharrak	Hartu beharreko edo hartutako neurriak
--------------------------------	--	---------	--

	Bai	Ez	Ez daaplikatzen		

Betetzen duenaren izena, abizenak eta postua.

Sinadura

IV. ERANSKINA

INTERES-GATAZKARIK EZAREN ADIERAZPENA (IGEA)

Kontratuaren edo deialdiaren izena:

Espedientearen erreferentzia:

..... (*Deklaratzailearen identitatea*),

..... –(a)n (*Erakunde deitzailea*) nire zerbitzuak egiten ditut

..... gisa.

ADIERAZTEN DUT

Lehenengoa.- Honako hauen berri izatea:

1. Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren uztailaren 18ko 2018/1046 (EB, Euratom) Araudiaren (EBren Finantza-araudia) "Interes-gatazka" 61.3 artikulua kezartzen du "interes-gatazka egongo dela funtzioen jardun inpartzial eta objektiboa arriskuan jartzen denean familia-arrazoiengatik, arrazoi afektiboengatik, afinitate politiko edo nazionalagatik, interes ekonomikoagatik edo interes pertsonaleko zuzeneko edo zeharkako edozein arrazoiengatik".
2. Sektore Publikoko Kontratuei buruzko azaroaren 8ko 9/2017 Legearen "Ustelkeriaren aurkako borroka eta interes-gatazken prebentzioa" 64. artikulua helburua lehiaren edozein distortsio saihestea, prozeduraren gardentasuna bermatzea eta hautagai eta lizitatzailerik guztiei tratu berdintasuna ziurtatzea da.
3. Sektore Publikoaren Araubide Juridikoaren urriaren 1eko 40/2015 Legearen "Abstentzioa" 23. artikulua ezartzen du prozeduran ez dutela esku hartu beharko "hurrengo atalean adierazitako inguruabarretako bat duten Administrazioetako agintariek eta langileek". Honako hauek dira:
 - a. Interes pertsonala izatea kasuan kasuko gaian edo haren ebazpenak eragin diezaiokeen beste batean; sozietate edo erakunde interesdunaren administratzailea izatea, edo interesdunen batekin konpondu gabeko auziren bat izatea.
 - b. Ezkontza-lotura edo antzeko egitatezko egoera izatea, eta laugarren mailako odol-ahaidetasuna edo bigarren mailako ezkontza-ahaidetasuna izatea interesdunetako edozeinekin, erakunde edo sozietate interesdunetako administratzaileekin eta prozeduran parte hartzen duten aholkulari, legezko ordezkari edo mandatariekin, bai eta bulego profesionala partekatzea edo horiekin elkartuta egotea aholkularitza, ordezkaritza edo agintaldirako.
 - c. Aurreko paragrafoan aipatutako pertsonaren batekin adiskidetasun estua edo ageriko etsaitasuna izatea.
 - d. Dagokion prozeduran aditu edo lekuko gisa parte hartu izana.
 - e. Gaian zuzeneko interesa duen pertsona fisiko edo juridikoarekin zerbitzu-harremana izatea, edo azken bi urteetan edozein motatako eta edozein egoera edo lekutan zerbitzu profesionalak eman izana.

Bigarrena.- Ez nagoela/gaudela Europar Batasunaren Finantza Araudiaren 61.3 artikuluan adierazitako interes-gatazkatzat jo daitekeen ezein egoeratan, eta ez nagoela/gaudela lizitazio-/emakida-prozedurari eragin diezaiokeen Sektore Publikoaren Araubide Juridikoaren urriaren 1eko 40/2015 Legearen 23.2 artikuluko abstentzio-arrazoirik.

Hirugarrena.- Konpromisoa hartzen dudala kontratazio-organoari, ebaluazio-batzordeari edo hierarkian gorago dagoenari jakinarazteko, luzamendurik gabe, egoera hori sortzen duen edo eragin lezakeen edozein interes-gatazka edo abstentzio-kausa, eta ebaluazio-prozesuan eta prozedura honekin lotutako jarduera guztietan parte hartzeari utziko diodala.

Laugarrena.- Konfidentziasunez tratatuko ditudala prozedura horien esparruan garatzen diren gaiak eta dokumentazioa, eta ez dudala desagoki erabiliko prozedura horietan parte hartzeagatik ematen zaidan informazioa.

Bosgarrena.- Ezagutzen dut interes-gatazkarik ez dagoela dioen adierazpen bat faltsua dela frogatzen bada, aplikatzekoa den araudiak ezartzen dituen diziiplina-ondorioak, ondorio administratiboak eta judizialak ekarriko dituela.

(Data eta sinadura, izen osoa eta NAN)

V. ERANSKINA

INTERES-GATAZKA POSIBLEA PREBENITZEKO, DETEKTATZEKO ETA KUDEATZEKO DOKUMENTUA

Europako Batzordeak, 2021/C 121/01 Komunikazioaren bidez, interes-gatazkako egoerak saihesteko eta kudeatzeko orientabideak ematen ditu, Finantza Araudiaren arabera (Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2018ko uztailaren 18ko EURATOM 2018/1046 EB Araudia, Batasunaren aurrekontu orokorrari aplikatu beharreko finantza-arauei buruzkoa). Bertan zehazten da.

Interes-gatazkan zerikusia izan dezaketen eragileak honako hauek izango dira:

- Kudeaketa-, kontrol- eta ordainketa-lanak egiten dituzten enplegatu publikoak eta eginkizun horietako batzuk eskuordetu zaizkien beste agente batzuk.
- Onuradun pribatuak, bazkideak, kontratistak eta azpikontratatistak, baldin eta haien jarduerak funtsekin finantzatzen badira, eta beren interesen alde egin badezakete, baina EBren finantza-interesen aurka ere, interes-gatazka baten esparruan.

Interes-gatazka eragingo lukeen egoera kontuan hartuta, honako hauek bereiz daitezke:

- **Itxurazko interes-gatazka**: enplegatu publiko edo onuradun baten interes pribatuek bere funtzioen edo betebeharren egikaritza objektiboa arriskuan jar dezaketenean gertatzen da, baina, azkenik, pertsonaren jokabidearen, portaeraren edo harremanen alderdi zehatzekiko (edo alderdi horietan izandakoondorio batekiko) lotura identifikagarri eta indibidualik aurkitzen ez denean.
- **Interes-gatazka potentziala**: enplegatu publiko edo onuradun batek horrelako interes pribatuak dituenean sortzen da, eta interes horiek interes-gatazka sor dezakete etorkizunean erantzukizun ofizial jakin batzuk bere gain hartu behar badituzte.
- **Interes-gatazka erreala**: langile publiko baten betebeharrak publikoaren eta interes pribatuen arteko gatazka dakar, eta enplegatu publikoak bere betebeharrak erantzukizun ofizialak betetzean modu bidegabean eragin dezaketen interes pertsonalak ditu. Onuradun baten kasuan, gatazka sortuko litzateke funtsen laguntza eskatzean hartutako betebeharren eta funtsen interes pribatuen artean, horiek modu bidegabean eragin baitezakete betebeharrak horiek betetzean.

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2021/241 (EB) Araudiak, 2021eko otsailaren 12koak, Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoa ezartzen duenak, ezartzen du Estatu Kideek neurri egokiak aplikatu behar dituztela Batasunaren finantza-interesak babesteko, Eta Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoak finantzatzutako neurriei dagokionez funtsen erabilera Batasuneko eta estatuko Zuzenbide aplikagarria egokitzen dela zaintzeko, bereziki iruzurra, ustelkeria eta interes-gatazka prebenitu, detektatu eta zuzentzeko dagokionez.

Bestalde, Irailaren 29ko HFP/1030/2021 Aginduak, Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana kudeatzeko sistema eratzen duenak, 6. artikuluan, iruzurra, ustelkeria eta interes-gatazka prebenitzeko, detektatzeko eta zuzentzeko mekanismoak indartzeko heldu dio, eta ezartzen du nahitaezkoa dela prozedura bat izatea interes-gatazkari aurre egiteko, baita Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana gauzatzeko prozeduretan Interes-Gatazkarik Ezaren Adierazpena (IGEA) adierazpena bete behar dela. Aurreko arauetan xedatutakoa aplikatuz, dokumentu hau interes-gatazkako egoerak saihesteko hartu beharreko neurriak zehazteko egin da eta, gertatuz gero, detektatzeko eta kudeatzeko.

Espainiako araudiak berak interes-gatazka sortzen diren egoera jakin batzuk arautu ditu, hala nola:

1. Sektore Publikoko Kontratuei buruzko azaroaren 8ko 9/2017 Legearen 64., 71. edo 336. artikulua.

2. Diru-laguntzei buruzko azaroaren 17ko 38/2003 Lege Orokorraren 8. eta 13. artikulua.

Baliteke prebentzio-neurriak hartzea nahikoa ez izatea, eta, beraz, beharrezkoa da interes-gatazka nola antzeman zehaztea. Adierazpena (IGEA), berez, ez litzateke nahikoa izango, eragindako pertsonen inguruabarrak prozeduran zehar alda baitaitezke.

- A. Interes-gatazkak eraginpean hartutako pertsonak hierarkian gorago dagoenari jakinaraztea (Finantza Araudiaren 61. artikulua). BEEP betearazteko prozedura batean parte hartzen duen langileren bati interes-gatazka bat sortzeko arriskua dagoenean, pertsona horrek hierarkian gorago dagoenari igorriko dio gaia. Kontratazio-prozedura batean edo laguntzak emateko prozedura batean [edo beste edozeinean] interes-gatazka baten berri duten pertsonak edo erakundeek berehala jakinarazi beharko diote kontratazio-organoari edo laguntza ematen duen organoari.
- B. Hasierako adierazpena aurkeztu ondoren interes-gatazkako egoera bat sortzen bada, horren berri izan bezain laster deklaratu beharko da, prozeduran jarduteari uko egin beharko zaio eta kasua hierarkian gorago dagoenari bidali beharko zaio (horrek ez du esan nahi, nahitaez, hasierako adierazpena faltsua denik). A) eta B) letretan deskribatutako kasu guztietan, ukitutako pertsonak edo balizko interes-gatazkaren berri duenak haren goragoko hierarkikoari igorriko dio, eta hark gertakariak aztertu beharko ditu inplikaturako pertsonarekin, egoera argitzeko, eta idatziz berretsiko du interes-gatazkarik dagoen ala ez. Hala bada, dagozkion neurriak hartu beharko ditu; hala badagokio, eragindako pertsonari prozeduran parte ez hartzeko eskatu beharko dio, edo, beharrezkoa bada, dagokion enplegatu publikoa prozedura horretatik baztertzeko, hura ezetsiz. Jerarkian gorago dagoenari jakinarazi bazaio kontratuak esleitzeko prozeduran edo laguntzak emateko prozeduran parte hartzen dutenek erabakiak hartzeko prozesuan bidegabe eragiteko edo informazio konfidentziala lortzeko saiakerak egin dituztela, eta hori egiaztatzen duen dokumentazioa izanez gero, kontratazio-organoari edo laguntza ematen duenari jakinaraziko zaio, indarrean dagoen araudiaren arabera hartu beharreko neurriak har ditzan.
- C. Interes-gatazkaren ondorioak gatazka bera gertatu ondoren detektatu diren kasuetan jarraitu beharreko prozedura: iruzur potentzialeko kasuetarako aurreikusitako prozedura aplikatuko da. Gertatutako gertaerak dokumentatuko dira, eta kudeaketa kontrolatzeko funtzioak dituen unitateari jakinaraziko zaio egoera, balorazio objektiboa egiteko eta neurri egokiak hartzeko. Hala badagokio, egintzak eta hartutako neurriak jakinaraziko zaizkio erakunde erabakitzaileari, edo jarduketak betearaztea agindu dion erakunde betearazleari; kasu horretan, erakunde erabakitzaileari jakinaraziko dizkio, eta hark jakinaraziko dio gaia Agintaritza Arduradunari, eta hark egokitzen jotzen duen informazio gehigarria eskatu ahal izango dio, jarraipena egiteko eta Kontrol Agintaritzari jakinarazteko.

VI. ERANSKINA

ESTATU LAGUNTZEN ERREGIMENAREN BATERAGARRITASUNERAKO ETA FINANTZAKETA BIKOITZA SAIHESTEKO TESTA

Interes-gatazkaren, iruzurraren eta ustelkeriaren prebentzioaren testa (II.B.6 OM Kudeaketa Eranskina):

Estatu-laguntzak:

GALDERA	BETETZE-MAILA			
	4	3	2	1
1. Prozedurak aplikatzen al dira bere eremuan eman beharreko laguntzak aldeztetik jakinarazteko/komunikatzeko beharra baloratzeko, eta, hala badagokio, aldeztetik jakinarazpena/komunikazioa egiteko, Estatu-Laguntzei buruzko Batasuneko araudia errespetatzen dela bermatzeko? (Horretarako, egiaztapen-zerrendaren edo check-list eredu bat ematen da).).				
2. Ba al dago zeregin hori egiteko giza baliabide espezifikorik?				
3. Ez al dago aldeztetik jakinarazteko Estatu-Laguntzei buruzko araudia betetzeari dagokionez?				
4. Egiaztatu al da betearazpen-maila guztiek Estatu-Laguntzen araudia errespetatzeari buruzko analisia egindela?				
Puntuen subtotala				
Puntuak guztira				
Gehieneko puntuak	16			
Puntu erlatiboak (Puntuak guztira / Gehieneko puntuak)				

Finantzaketa bikoitza:

GALDERA	BETETZE-MAILA			
	4	3	2	1
1. Aplikatzen al da prozedurarik bere kudeaketa-eremuan BEEP gauzatzean finantzaketa bikoitza egon daitekeen baloratzeko? (Horretarako, egiaztapen-zerrendaren edo check-list eredu bat ematen da).).				
2. Ba al dago zeregin hori egiteko giza baliabide espezifikorik?				
3. Ez al dago aurretiazko gorabeherarik finantzaketa bikoitzari dagokionez (BEMren edo Europako beste edozein funtsen esparruan)?				
4. Egikaritze-maila guztietan finantziario bikoitza egon daitekeenari buruzko azterketa egin dela egiaztatu al da?				
Puntuen subtotala				
Puntuak guztira				
Gehieneko puntuak	16			
Puntu erlatiboak (Puntuak guztira / Gehieneko puntuak)				

Interes-gatazkaren, iruzurraren eta ustelkeriaren prebentzioaren testa (III.D OM Kudeaketa Eranskina):

Kudeatzaileentzako erreferentzia:

Estatu-laguntzei buruzko Europako araudia betetzen dela ziurtatzeko eta Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoan araututako nahitaezko kudeaketa-txostenak eta - adierazpenak egiten laguntzeko, Finantza Araudiak honako Erreferentzia hau ematen du:

1. Estatu-laguntza bat al da, 107.1 TFUE ³ artikuluaaren arabera? (Hala izateko, baldintza hauek guztiak bete behar dira).	Bai	Ez
a. Laguntza Estatuak edo estatu-funtsek ematea, edozein eratan. Herri-Administrazio guztiak barne hartzen dira.		
b. Laguntzak lehia faltsutzea edo faltsutzeko mehatxua egitea.		
c. Laguntzak enpresa edo ekoizpen jakin batzuei laguntzea.		
d. Laguntzak Estatu kideen arteko merkataritza-trukeetaneragina izatea.		
Jarraitu soilik <BAI> markatu baduzu.		
2. Laguntzari "minimis" ⁴ erregimena aplikatzen al zaio??	Bai	Ez
2. galderan <BAI> markatu baduzu, jarraitu 6. galderarekin.		
3. Estatu-laguntza bateragarritzat jotzen al da barne-merkatuarekin bateragarri diren laguntza-kategoria jakin batzuk ezartzen dituen Batzordearen 2014ko ekainaren 17ko 651/2014 (EB) Araudiaren arabera ⁵ , edo lege ezarritako beste salbuespen batzuen arabera?	Bai	Ez
3. galderan <BAI> markatu baduzu, jarraitu 5. eta 6. galderekin.		
4. Estatu-laguntza Europako Batzordeari jakinarazi zaio gauzatu aurretik, EBFTren 108.3 artikuluaaren arabera?	Bai	Ez
2. eta 3. galderetan <EZ> markatu baduzu, <BAI> erantzun behar diozu 4. galderari.		
5. Aldez aurreko jakinarazpena egitetik salbuetsita dagoen Estatu-laguntzaren berri eman al zaio Europako Batzordeari, gerora, arauzko epean?	Bai	Ez
3. galderan <BAI> markatu baduzu, <BAI> erantzun behar diozu 5. galderari.		
6. Estatu-laguntza diru-laguntzen datu-baseetan sartu al da?	Bai	Ez
Aurreko galderetako edozeinetan <BAI> markatu baduzu, <BAI> erantzun behar diozu 6. galderari.		

³ Batzordearen 2016/C 262/01 komunikazioa, Estatu-laguntzaren kontzeptuari buruzkoa, Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatuaren (EBFT) 107. artikuluaaren 1. paragrafoan xedatutakoaren arabera.

⁴ Batzordearen 1407/2013 (EB) Araudia, 2013ko abenduaren 18koa, EBFTren 107. eta 108. artikulua minimis laguntzei aplikatzeari buruzkoa; Batzordearen 1408/2013 (EB) Araudia, 2013ko abenduaren 18koa, EBFTren 107. eta 108. artikulua nekazaritza-sektoreko minimis laguntzei aplikatzeari buruzkoa; Batzordearen 717/2014 (EB) Araudia, 2014ko ekainaren 27koa, EBFTren 107. eta 108. artikulua arrantza- eta akuikultura-sektoreko minimis laguntzei aplikatzeari buruzkoa; Batzordearen

360/2012 (EB) Araudia, 2012ko apirilaren 25koa, EBFTren 107. eta 108. artikulua interes ekonomiko orokorreko zerbitzuak ematen dituzten enpresei emandako minimis laguntzei aplikatzeari buruzkoa; Kasu horretan, Araudietan ezarritako betebeharrak guztiak bete behar dira, eta arreta berezia jarri behar da minimis laguntzat hartzeko ezarritako mugak ez gainditzeko.

⁵ Batzordearen 702/2014 (EB) Araudia, 2014ko ekainaren 25koa, nekazaritza- eta basogintza-sektoreetan eta landa-eremuetan zenbait laguntza-kategoria barne-merkatuarekin bateragarriak direla deklaratzeko duena, EBFTren 107. eta 108. artikulua aplikatuz; Batzordearen 1388/2014 (EB) Araudia, 2014ko abenduaren 16koa, arrantzako eta akuikulturako produktuak ekoizten, eraldatzen eta merkaturatzen dituzten enpresentzako zenbait laguntza-kategoria barne-merkatuarekin bateragarriak deklaratzeko duena, EBFTren 107. eta 108. artikulua aplikatuz.

VII. ERANSKINA

ORDAINKETA-ESKABIDEKO KUDEAKETA-AITORPENA

Zentro honek,egunean adierazi duenez, funtsak aurreikusitako helburuetarako erabili dira, eta aplikatzekoak diren arau guztien arabera kudeatu dira, bereziki, interes-gatazkak, iruzurra, ustelkeria eta Mekanismotik eta Batasuneko beste programa batzuetatik eratorritako finantzaketa bikoitzari aurrea hartzeko arauen arabera eta finantza-kudeaketa onaren printzipioarekin bat etorritik. Era berean, txostenean mugarrak eta helburuak betetzeari buruz jasotako informazioa egiazkoa dela adierazi du, eta berretsi du ez direla baliogabetu aurretik behar bezala betetako mugari eta helburuekin lotutako neurriak, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2021eko otsailaren 12ko 241/2021 (EB) Araudiaren 24. artikulua 3. paragrafoan ezarritakoa kontuan hartuta. Araudi horrek Berreskuratze eta Erresilientzia Mekanismoa ezartzen du.

VIII. ERANSKINA

KALTE NABARMENIK EZ ERAGITEKO PRINTZPIOAREN AUTOEBALUAZIOA – DNSH

- JARDUKETA/OPERAZIOA:
- ORGANO KUDEATZAILEA(K):
- DATA:

JARDUKETAREN/OPERAZIOAREN DESKRIBAPENA:

KALTE NABARMENIK EZ ERAGITEKO PRINTZPIOAREN AUTOEBALUAZIO-ZERRENDADNSH

1. **zattia:** Kudeaketa-Organoak sei ingurumen-helburuak iragazi behar ditu, ebaluazio substantiboabehar dutenak identifikatzeko. Adierazi, neurri/proiektu/azpiproiekturako, taxonomia-Araudiaren 17. artikulua ("Ingurumen-helburuei kalte nabarmena") definitzen dituen ingurumen-helburu hauetatik zeinek eskatzen duen ebaluazio sakona, neurri/proiektu/azpiproiektu horren "DNSH printzipioaren" arabera:

2.

Adierazi ingurumen-helburu hauetatik zeinek eskatzen duen neurriaren "DNSH printzipioaren" arabera ebaluazio sakona	Bai Ez		"Ez" hautatu baduzu, azaldu arrazoiak
Klima-aldaketa arintzea ⁽¹⁾			
Klima-aldaketara egokitzea ⁽²⁾			
Baliabide hibridoen eta itsas baliabideen erabilera etababes iraunkorra ⁽³⁾			
Ekonomia zirkularra, hondakinen prebentzioa etabirziklapena barne ⁽⁴⁾			
Atmosferako, uretako edo lurzoruko kutsaduraren prebentzioa eta kontrola ⁽⁵⁾			
Biodibertsitatea eta ekosistemak babestea etaberreskuratzea ⁽⁶⁾			

⁽¹⁾ Jarduera batek **klima-aldaketa arintzeari** kalte nabarmena eragiten diola jotzen da, berotegi-efektuko gasen (BEG) isuri handiak eragiten baditu

⁽²⁾ Jarduera batek **klima-aldaketara egokitzeari** kalte nabarmena eragiten diola joko da, baldin eta egungo klima-baldintzen eta etorkizunean aurreikusitako onorio kaltegarriak areagotzen baditu, bere buruarengana edo pertsonengan, naturan edo aktiboetan

⁽³⁾ Jarduera batek **ur-baliabideen eta itsas baliabideen erabilera eta babes iraunkorrari** kalte nabarmena eragiten diola jotzen da, baldin eta ur-masen egoera onaren edo potentzial ekologiko onaren (azalekoak eta lurpekoak barne) eta itsasoko uren egoera ekologiko onaren kalterako bada

⁽⁴⁾ Jarduera batek **ekonomia zirkularrari kalte nabarmena eragiten diola jotzen da, hondakinen prebentzioa eta birziklapena barne**, materialen erabileran edo baliabide naturalen zuzeneko edo zeharkako erabileran eraginkortasun falta handiak eragiten baditu; hondakinen sorrera, errausketa edo deuseztapena nabarmen areagotzen badu; edo hondakinak epe luzera ezabatzeak ingurumenean kalte nabarmena eta epe luzera eragin badezake

⁽⁵⁾ Jarduera batek **kutsaduraren prebentzioari eta kontrolari** kalte nabarmena eragiten diola jotzen da, **atmosfera, uretara edo lurzorura** kutsatzaileen isuriak nabarmen handitzea eragiten duenean

⁽⁶⁾ Jarduera batek **biodibertsitatearen eta ekosistemen babesari eta lehengoratzeari** kalte nabarmena eragiten diola jotzen da, neurri handi batean ekosistemen baldintza onen eta erresilientziaren kalterako denean, edo habitaten eta espezieen kontserbazio-egoeraren kalterako denean, batez ere Batasunarentzat interesgarriak diren kalterako denean

2. zatia: Kudeaketa-Organok ebaluazio sakon bat egin behar du, hala eskatzen duten ingurumen-helburuen "DNSH printzipioaren" arabera. Neurri/proiektu/azpiproiektu bakoitzerako, erantzun galdera hauet 1. Zatian ebaluazio sakona eskatzen dutela markatutako ingurumen-helburuetarako:

Galderak	Ez	Justifikazio sakona
Klima-aldaketa arintzea: Neurriak berotegi-efektuko gasasko isurtzea espero al da?		
Klima-aldaketara egokitzea: Espero al da neurriak egungo baldintza klimatikoek eta etorkizunean aurreikusitakoek beren buruarengan edo pertsonengan, naturan edo aktiboengan izango dituzten ondorio kaltegarriak areagotzea?		
Ur eta itsas baliabideen erabilera eta babes iraunkorrak: neurria kaltegarria izatea espero al da? (i) (i) ur-masen egoera ona edo potentzial ekologiko ona, azalekoak eta lurpekoak barne; edo (ii) itsas uren ingurumen-egoera onerako?		
Ekonomia zirkular baterako trantsizioa, hondakinen prebentzioa eta birziklapena barne: Espero al da neurriak (i) hondakinen sorrera, errausketa edo deuseztapena nabarmen handitzea, birziklagarriak ez diren hondakin arriskutsuak erraustea izan ezik; edo (ii) baliabide naturalen zuzeneko edo zeharkako erabileran eraginkortasun falta handiak sortzea bizi- zikloaren edozein fasetan, neurri egokiekin minimizatzen ez badira; edo (iii) ekonomia zirkularrari dagokionez, ingurumenari kalte esanguratsua eta epe luzeak eragitea?		
Kutsaduraren prebentzioa eta kontrola: Espero al da neurriak atmosferara, uretara edo lurzorura isuritako kutsatzaileak nabarmen handitzea?		
Biodibertsitatea eta ekosistemak babestea eta lehengoratztea: Espero al da neurriak (i) ekosistemen baldintza onen eta erresilientziaren kalterako izatea; edo (ii) habitaten eta espezieen kontserbazio-egoeraren kalterako izatea, bereziki Batasunarentzat interesgarriak diren kalterako?		

TERMINOEN GLOSARIOA ETA DEFINIZIO NAGUSIAK

GLOSARIOA

EAO: Estatuko Administrazio Orokorra. BNDS: Diru-laguntzen Datu Base Nazionala. IG: Interes Gatazka. COCOF: Funtzen Koordinaziorako Batzordea. IGEA: Interes Gatazkarik Ezaren Adierazpena. EKAB: Europako Kontratazio Agiri Bakarra. DNSH: "Do No Significant Harm". KF: Kohesio Funtza. EEGF: Europako Eskualde Garapenerako Funtza. EGF: Europako Gizarte Funtza. BEG: Berotegi-Efektuko Gasak. IGAE: Estatuko Administrazio Esku Hartzailatza Nagusia. BEM: Berreskurapen eta Erresilientzia Mekanismoa. OHFP: Ogasun eta Funtzio Publikoko Ministerioaren Agindua. OLAF: Iruzuraren Aurrakako Borrokarako Europako Bulegoa. BEEP: Berreskurapen, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana. SNCA: Iruzuraren aurrakako Koordinazio Zerbitzu Nazionala. EBFT: Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatu. EB: Europar Batasuna.

TERMINO TEKNIKOEN DEFINIZIOA

Jarraian, dokumentuan zehar erabiltzen diren termino teknikoak definitzen dira, termino bakoitzaren norainokoa behar bezala interpretatzen eta ulertzen dela ziurtatzeko:

- **Iruzurra:** adierazpenak edo agiri faltsuak, zehaztugabeak edo osatugabeak erabiltzearekin edo aurkeztearekin lotutako edozein ekintza edo ez-egite; informazio bat jakinarazteko berariazko betebeharra ez betetzea; eta/edo funts horiek beste helburu batzuetarako desbideratzea.
- **Ustelkeria:** mehatxu bereziki larria Batasunaren finantza-interesentzat, kasu askotan iruzurrezko jokabide bati lotuta egon baitaiteke. Adibidez, funtzionario publiko baten irizpide edo balorazio diskrezionalen eragiteko eroskeria ordaintzen denean, eroskeria horiek onartzea, funtzionario publiko horren herrialdean edo dagokion nazioarteko erakundean aplikatzekoak diren legezko edo arauzko xedapenak alde batera utzita.
- **Interes-gatazka (IG):** finantza-eragileek eta gauzatzean eta kudeaketan parte hartzen duten gainerako pertsonen beren eginkizunak modu inpartzialean eta objektiboan betetzea konprometitzen denean, familia-arrazoiengatik, arrazoi-afektiboengatik, kidetasun politiko edo nazionalagatik, interes ekonomikoagatik edo interes pertsonaleko zuzeneko edo zeharkako beste edozein arrazoiengatik.
- **Irregularitasuna:** Batasuneko Zuzenbidea edo hura aplikatzeari buruzko Zuzenbide nazionala ez betetzea, betearazpenean parte hartzen duen eragile ekonomiko baten egintza edo ez-egite baten ondorioz, baldin eta Batasunaren aurrekontuan eragin kaltegarria badu edo izan badezake justifikaziorik gabeko gastu-partida bat egozten zaionean.
- **Iruzuraren susmoa:** irregularitasun horrek estatu mailako prozedura administratibo eta/edo judizial bat hastea eragiten du iruzurra nahita egin ote zen zehazteko, bereziki Europako Erkidegoen finantza-interesak babesteari buruzko Hitzarmenaren 1. artikuluko 1. paragrafoko a) idatz-zatiaren zentzuan (Kontseiluaren 1995eko uztailaren 26ko Egintzan ezarri zen hitzarmen hori).
- **Ingurumenari kalte nabarmenik ez egitea:** ingurumen-helbururen bati kalte nabarmenik eragiten dioten jardura ekonomikoak ez babestea edo gauzatzea, 852/2020 EB Araudiaren 17. artikuluen ildotik.
- **Kontrola:** Estatu kideek ezarritako kontrol-sistemen eginkizuna kudeaketa eraginkorra eta finantzarioki egokia egiten dela ziurtatzea da. Horretarako, hainbat instantziek operazioen kontrolak eta auditoriak egingo dituzte, bai eta jarraipen- eta kontrol-sistemen kalitate-egiaztapenak eta auditoriak ere.

- **Egiaztapen Zerrenda edo check-list-a:** izapide jakin bat formalizatzeko beharrezko betekizunen eta dokumentazioaren zerrenda jasotzen duen dokumentua. Baldintza horiek egiaztatzeko eta dokumentazio hori jasotzeko ardura duenak bete beharko du, eta sinaduraren eta dataren bidez jasota utzikodu.
- **Bandera gorria:** iruzur-arriskua egon daitekeen alarma-seinalea/adierazlea.
- **Erakunde Erabakitzailea:** BEEPen aurrekontu-zuzkidura duten ministerio-sailak, haiei baitagokie Erreformatik eta Inbertsioak planifikatzeko eta horien jarraipena egiteko ardura, bai eta horien mugarrak eta helburuak betetzeko ere.
- **Erakunde Betearazlea:** proiektuak (ministerio-sailak eta Estatuko Administrazio Orokorreko erakundeak) edo azpiproiektuak (ministerio-sailak, EAOk erakundeak, Autonomia-Erkidegoko eta Tokiko Administrazioak eta sektore publikoko beste parte-hartzaile batzuk) gauzatzeaz arduratzen den erakundea, erakunde erabakitzailearen irizpide eta jarraibideen arabera.
- **Kudeaketa Organoa:** erakunde betearazlearen eremuan, Proiektuaren edo Azpiproiektuaren kudeaketa-txostena egiteko, sinatzeko eta izapidetzeko arduraduen organoa.
- **Agintaritza Arduraduna:** Ogasun eta Funtzio Publikoko Ministerioaren Europako Funtzen Idazkaritza Nagusia; erakunde arduratsu gisa jardungo du Europako erakundearen aurrean, 36/2020 Errege Lege Dekretuak esleitzen dizkion baldintzetan eta eginkizunekin.
- **Kontrol Agintaritza:** Estatuko Administrazioaren Esku Hartzailetza Nagusia, Europako araudiak Berreskuratze Tresnaren kontrol-agintaritzari esleitzen dizkion funtzioak izango dituenak.
- **Iruzurren aurkako Koordinazio Zerbitzu Nazionala (SNCA):** Estatuko Administrazioaren Esku Hartzailetza Nagusiaren organoetako bat da, irailaren 19ko 802/2014 Errege Dekretuaren 4. artikuluko 3. paragrafoaren arabera. Dekretu horrek, besteak beste, Ogasun eta Herri Administrazio Ministerioaren oinarritzko egitura organikoa garatzen duen urtarrilaren 27ko 256/2012 Errege Dekretuaren 11. artikuluan idatzeta aldatzen du. Haren eginkizunak abuztuaren 3ko 682/2021 Errege Dekretuaren 19.5.h) artikuluan jasotzen dira (Ogasun eta Funtzio Publikoko Ministerioaren oinarritzko egitura organikoa garatzen duena eta urtarrilaren 28ko 139/2020 Errege Dekretua, ministerioetako sailen oinarritzko egitura organikoa ezartzen duena, aldatzen duena), bai eta Europar Batasuneko finantza-estrategiak sortzeko eta abian jartzeko beharrezko diren administrazio-interesak sustatzeko eginkizunak dagozkion Zuzendariordetza Nagusiaren mailan ere; Europar Batasuneko funtsak kudeatzeko sistema nazionalak izan ditzaketenhutsuneak identifikatzea; erakunde nazionalen eta OLAFen artean irregulartasunei eta iruzur-susmoei buruzko koordinazio- eta informazio-bideak ezartzea; eta iruzurrari aurrea hartzeko eta aurre egiteko prestakuntza sustatzea.
- **Iruzurraren Aurkako Borrokarako Europako Bulegoa (OLAF):** Europar Batasuneko (EB) erakunde komunitarioek beren finantza-interesak babesteko sortutako erakundea da, eta bere erantzukizun nagusiak honako hauek dira: EBko funtsei eragiten dieten iruzurrari eta ustelkeriari buruzko ikerketa independenteak egitea, EBko zergadunen dirua Europar Batasuneko erakundea eta enplegua sor dezaketen proiektuetara bideratzen dela zaintzeko; herritarrek Europako erakundeetan duten konfiantza indartzen laguntzea, EBko langileen edo EBko erakundeetako kideen hutsegite larriak ikertuz; eta EBn iruzurraren aurka borrokatzeko politika sendoa garatzea.